

Avsluttende møte - utkast til tiltaksplan for Hardangervidda villreinområde

8. november 2023 kl 14 -16

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Agenda for møtet

- 14.00 – 14.10: Velkommen og innledning v/Gunhild Dalaker Tuseh hos Statsforvalteren i Oslo og Viken
- 14.10 – ca 15.00: Gjennomgang av arbeidet med utkast til tiltaksplan og forslag til tiltakspakker v/Olav Thøger Haaverstad, Statsforvalteren og Lena Romtveit, Norsk villreinsenter sør
- 15.00 – 15.10: Pause
- 15.10 – 15.45: Spørsmål og innspill
- 15.45 – 16.00: Oppsummering og avslutning

Kvalitetsnorm – «trafikklys» for villreinen

Formålet med kvalitetsnormen er å bidra til at villrein, og de ulike villreinområdene, forvaltes på en slik måte at internasjonale forpliktelser overholdes, og at nasjonale målsettinger om ivaretagelse av levedyktige bestander innenfor sine naturlige utbredelsesområder nås.

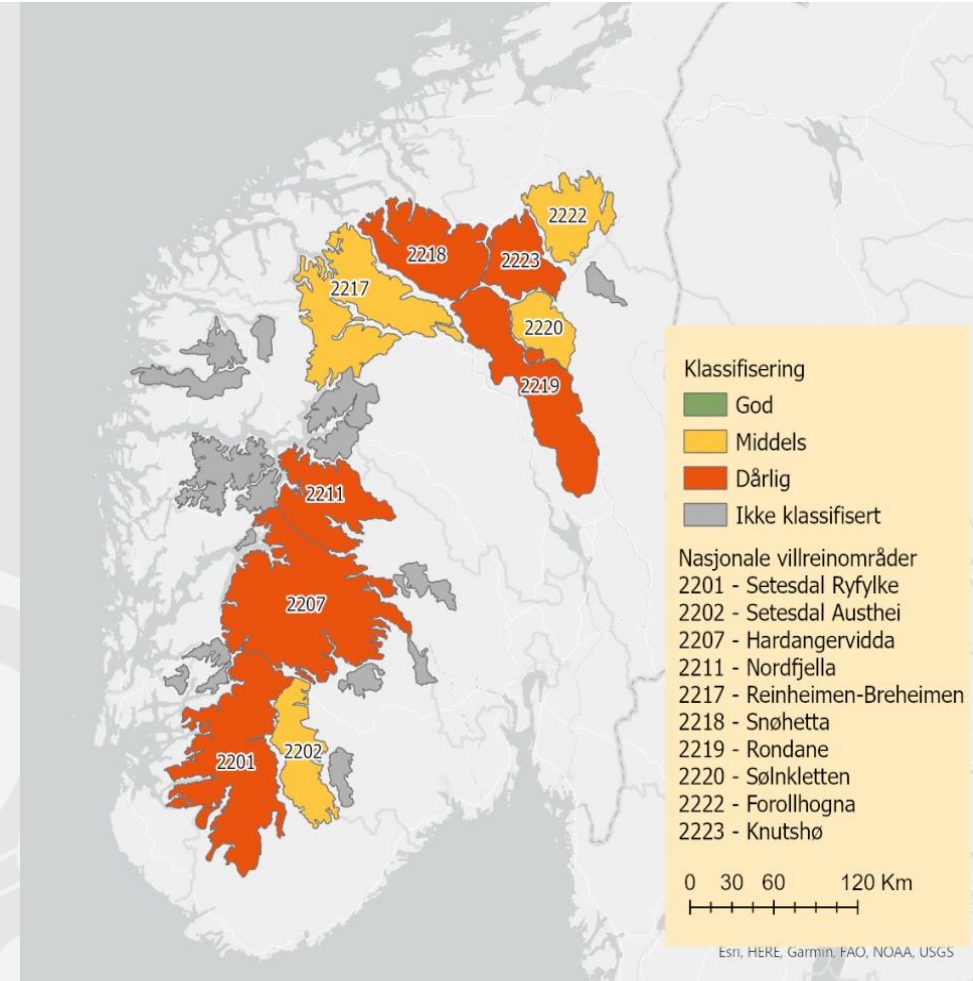
<https://lovdata.no/forskrift/2020-06-23-1298>

Klassifisering og tiltaksplaner

«Blir en fastsatt kvalitetsnorm for villrein i et villreinområde ikke nådd, eller er det fare for dette, bør Klima- og miljødepartementet i samråd med andre berørte myndigheter utarbeide en plan for hvordan kvaliteten likevel kan bli nådd. Slike planer skal avveies mot hensynet til igangværende virksomhet av stor samfunnsmessig betydning i området»

Kvalitetsnormens artikkel 5

Oppdrag fra Miljødirektoratet av 2.11.2022

- Lage utkast til tiltaksplaner for åtte (sju) av de nasjonale villreinområdene fordelt på seks ulike planprosesser; 1) Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei, 2) Hardangervidda, 3) Nordfjella, 4) Rondane og *Sølnkletten (utsatt)*, 5) Snøhetta, 6) Knutshø.
- Arbeidet ledes av de hovedansvarlige statsforvalterne for disse områdene.
- Gir føringer for organisering og rapportering. Også supplert i senere brev og dialog.

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN
Postboks 325
1502 MOSS

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/11754

Trondheim, 02.11.2022

Saksbehandler:
Vemund Jaren

Oppfølging av kvalitetsnormen for villrein – utarbeidelse av tiltaksplaner

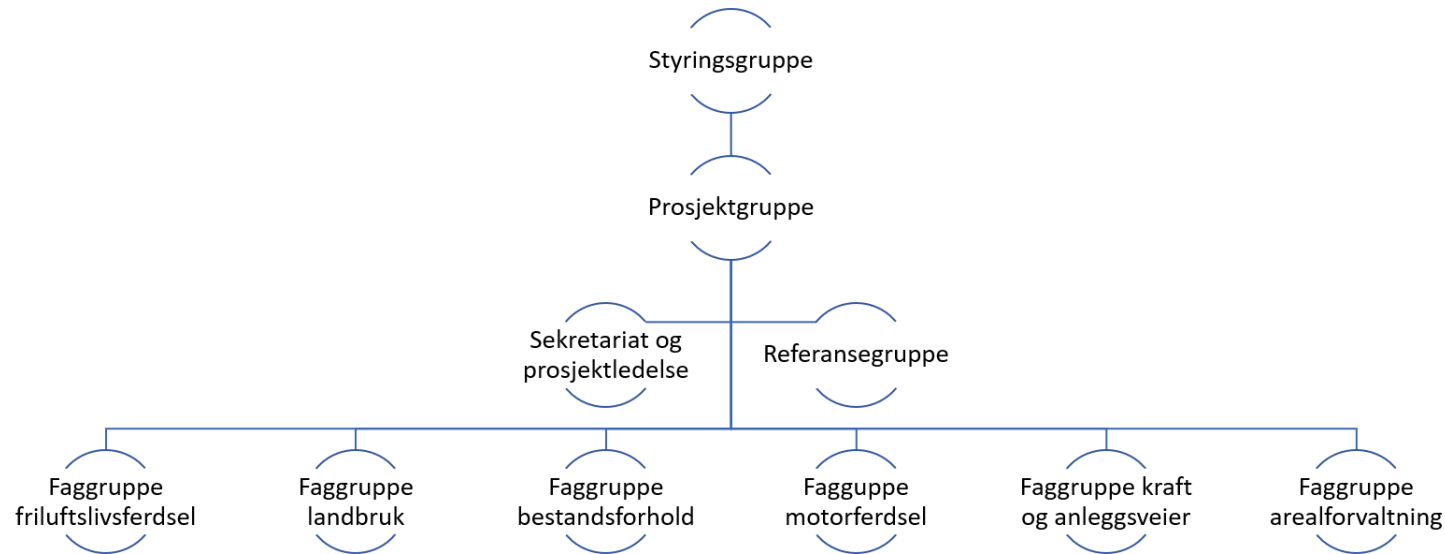
Etter oppdrag fra Klima- og miljødepartementet iverksetter Miljødirektoratet arbeidet med utvikling av tiltaksplaner etter kvalitetsnorm for villrein. Oppdraget gjelder i denne omgang åtte av de nasjonale villreinområdene fordelt på seks ulike planprosesser; 1) Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei, 2) Hardangervidda, 3) Nordfjella, 4) Rondane og Sølnkletten, 5) Snøhetta, 6) Knutshø. Arbeidet skal ledes av de hovedansvarlige statsforvalterne for disse områdene, med Norsk villreinsenter som sekretariat. De øvrige villreinområdene vil bli klassifisert etter kvalitetsnormen i løpet av 2023, og det kan da bli aktuelt med utvikling av tiltaksplaner for flere områder. Kopi av brevet sendes derfor til orientering til relevante aktører i alle villreinområdene.

Kvalitetsnorm for villrein ble fastsatt ved [Kgl.res. 23.06.2020](#). Kvalitetsnormen fastslår at dersom en fastsatt kvalitetsnorm ikke blir nådd, eller det er fare for dette, bør Klima- og miljødepartementet i samråd med andre berørte myndigheter utarbeide en plan for hvordan kvaliteten likevel kan bli nådd. Slike planer skal avveies mot hensynet til igangværende virksomhet av stor samfunnsmessig betydning i området.

Første klassifisering av de ti nasjonale villreinområdene ble gjennomført og publisert våren 2022, jf. [NINA Rapport 2126](#). De nasjonale villreinområdene er de største og mest intakte villreinområdene i landet og det er et mål at disse områdene på lang sikt skal oppnå god kvalitet etter normen. Klassifiseringen viser imidlertid at hele seks av de ti områdene er klassifisert med middels kvalitet. De fire øvrige områdene er klassifisert med middels kvalitet. Ingen områder er klassifisert med god kvalitet. Ingen områder er klassifisert med dårlig kvalitet. Det er besluttet at det skal utarbeides tiltaksplaner for åtte av de ti områdene.

Hvordan har vi jobbet?

Styringsgruppe:

- Gunhild Dalaker Tuseth, avdelingsdirektør klima- og miljøvernavdelingen, Statsforvalteren i Oslo og Viken
- Ellen Lien, seksjonssjef klima- og miljøvernavdelingen, Statsforvalteren i Oslo og Viken
- Otto Galleberg, seksjonssjef, landbruksavdelingen, Statsforvalteren i Oslo og Viken
- Peter Köller, daglig leder, Norsk villreinsenter sør

Prosjektgruppe:

- Prosjektleder - Olav Thøger Haaverstad, Statsforvalteren i Oslo og Viken
- Sekretariat – Lena Romtveit m.fl., Norsk villreinsenter sør
- Medlem - Kjetil Heitmann, sekretær villreinnemnda. Hilde Mari Omlid fra 1. juli.
- Medlem - Svein Erik Lund, sekretær villreinutvalget.
- Medlem – Snorre Waage, Vestland fylkeskommune – representant fra fylkeskommunene
- Medlem - Helene Bakka, Tinn kommune – representant fra kommunene
- Medlem – Eirin Aasland, Eidfjord kommune – representant fra kommunene
- Medlem - Øystein Aasland, SFVE - representant fra verneområdeforvaltningen
- Andre hos Statsforvalteren i Oslo og Viken og Norsk villreinsenter sør deltar ved behov.

Bidrag fra faggrupper er sentralt i arbeidet

Kraft og anleggsveger

Gruppekoordinator: Lena Romtveit	Norsk Villreinsenter Sør
Jon Atle Eie	Norges vassdrags- og energidirektorat
Øystein H. Fæhn	Statkraft Tinn
Pål Laulutun	Statkraft Tinn
Vidar Riber	Statkraft Eidfjord
Helene Bakka	Tinn kommune
Arne Bu	Eidfjord kommune
Lasse Mathisen	Vinje kommune
Elisabeth Tveit	Ullensvang kommune

Motorferdsel

Gruppekoordinator: Olav Thøger Haaverstad	Statsforvalteren i Oslo og Viken
Trine-Lise Slåtsveen	Tilsynsutvalget Viken
Anne-Gerd Nysveen	Tilsynsutvalet i Vestland
Bjørn Bjørnsen	Tilsynsutvalet i Telemark
Eirin Aasland	Eidfjord kommune
Kjell Christenson	Vinje kommune
Torkil Bratberg Dokk	Hol kommune
Lise Marie Sundsbø	Statsforvalteren i Oslo og Viken

Bestandsforvaltning

Gruppekoordinator: Kjetil Heitmann	Villreinemnda for Hardangerviddaområdet , sekretær
Svein Erik Lund	Villreinutvalget, sekretær
Tor Aage Dale	Fjellstyra
Odd Gunnar Vikan	Hardangervidda Grunneigarsamskipnad
Hans G. Myklatun	Hardangervidda Grunneigarsamskipnad
Anders Eriksrud	Øvre Numedal fjellstyre

Friluftslivsferdsel

Gruppekoordinator: Ellen Lien	Statsforvalteren i Oslo og Viken
Lise-Berith Lian	Viken fylkeskommune
Snorre Waage	Vestland fylkeskommune
Jan Erik Reiten	DNT Oslo og Omegn
Kathrine Myklatun	Hytteringen
Lars Kristian Eidsnes	Fjellstyra
Torgils Eide	Hardangervidda Grunneigarsamskipnad
Bjørn Erik Lauritzen	NJFF Telemark
Øistein Aasland	Statsforvalteren i Vestland
Even Knutsen	Statsforvalteren i Oslo og Viken

Landbruks- og utmarksnæringer

Gruppekoordinator: Marit Surlien Hoen	Statsforvalteren i Oslo og Viken
Reidar Kallestad	Hordaland sau og geit
Øyvind Brandsgård	Lågliberget beitalag
Trude Flatland	Telemark bondelag
Andrè Høva	Mattilsynet
Silje Ljøterud Bergan	Landbruksforvaltningen i Numedal
Rolf Erling Loe	Ullensvang kommune
Thor Christiansen	Vinje kommune
Odd Gunnar Vikan	Hardangervidda Grunneigarsamskipnad
Vebiørn Håvardsrud	Fiellstvrå

Arealforvaltning

Astrid Lie Olsen	Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Ane Killingtveit	Vinje kommune
Kjetil Heitmann	Statsforvalteren i Oslo og Viken - verneområdeforvaltning/villrein
Grete Blørstad	Nore og Uvdal kommune
Sigurd Lenes	Vestfold og Telemark fylkeskommune
Eva Katrine Ritland Taule	Vestland fylkeskommune
Anne Kommedal	Eidfjord kommune
Snorre Waage	Sekretariatet, Hardangerviddarådet
Jorunn Skram	Statsforvalteren i Oslo og Viken - arealplan

Innkommne innspill

Innspillsmulighet åpen for alle før sommeren.

33 innspill. Alle ligger ute på www.statsforvalteren.no/tiltaksplanhv

Alle innspill er gjennomgått og vurdert.

 Statsforvalteren i Oslo og Viken

Her kan du komme med innspill

Statsforvalteren i Oslo og Viken inviterer alle interesserte og berørte til å komme med innspill til tiltak som kan bedre forholdene for villreinen i Hardangervidda villreinområde.

Innspillene regnes som offentlig informasjon, og alle innspill som kommer inn vil bli publisert. Du kan levere innspillet anonymt dersom du huker av for det.

Fyll ut navn, e-post og hvem du representerer først, så kommer resten av skjemaet opp når det er gjort.

Inndeling 1

1. Navn *

Skriv inn svaret

2. E-postadresse *

Skriv inn svaret

3. Er innspillet fra deg som *

Privatperson

Virksomhet

Organisasjon

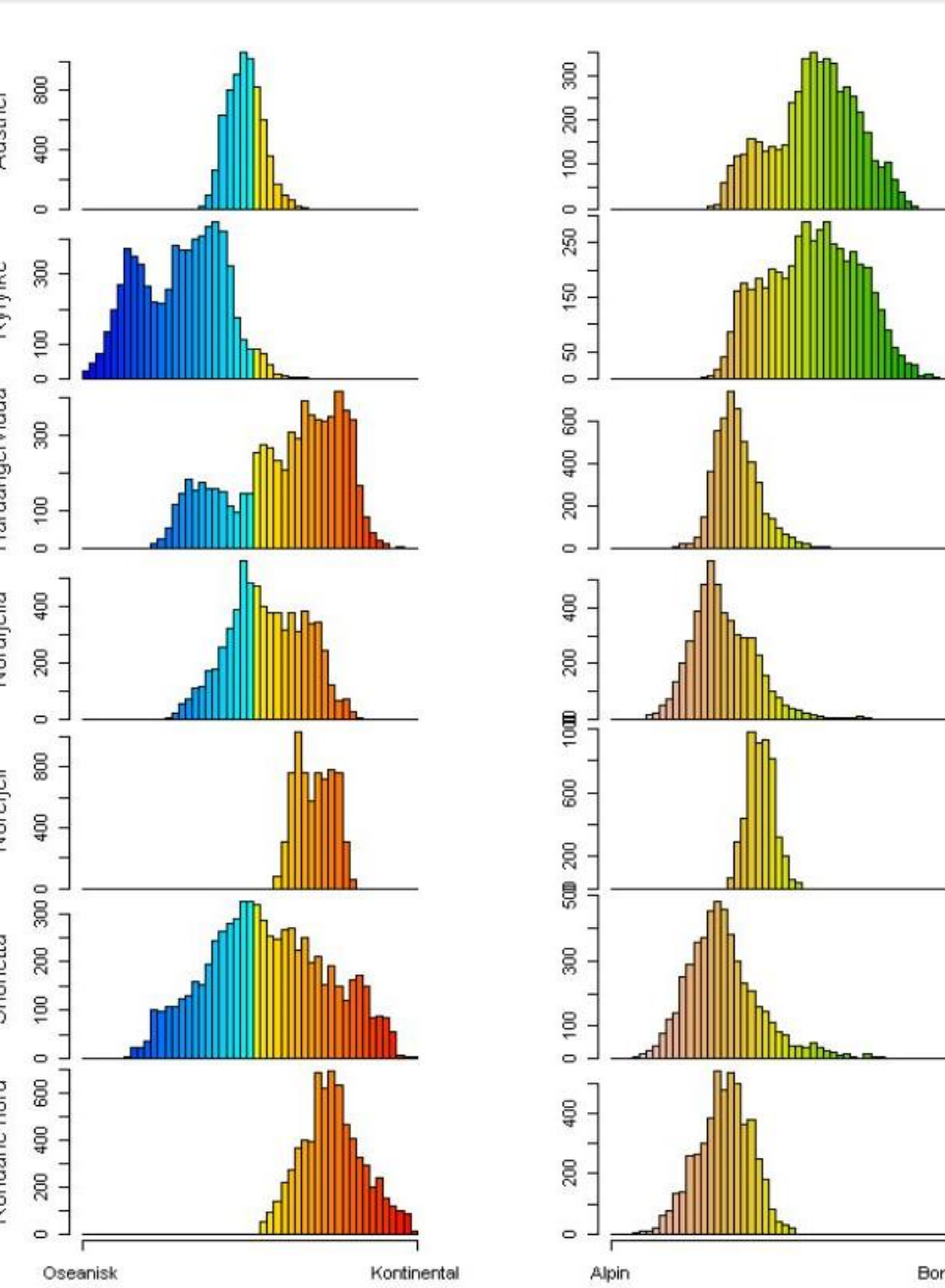
© Statsforvalteren i Oslo og Viken 8

Foto: Terje Skogland

Foto: Olav Strand

Figur 7. Beregning av gjennomsnitt (median) og frekvensfordeling for den oseaniske og alpine miljøgradienten i utvalgte villreinområder. Kilde: NINA

Om Hardangervidda

utkastet, har departementet her — på samme måte som i loven og i andre nasjonalparker — tatt utgangspunkt i et forbud mot motorisert ferdsel. Fra forbudet er det gjort unntak for motorferdsel for nødvendige, offentlige formål og for sanking og tilsyn med beitedyr og for stolsdrift og for nødvendig transport til og fra turisthyttene. Det er videre forutsatt at tilsynsutvalgene skal kunne gjøre unntak etter søknad for nærmere spesifiserte formål.

11.2 BRUK AV EKISTERENDE VEGER

Fra hovedvegnettet rundt Vidda går det mange stikkveger innover fjellet. De fleste er private eller kommunale, noen er bygd i forbindelse med vassdragsreguleringer. Alle er åpne for allmenn ferdsel, noen mot bompenger.

Utvalget har drøftet bruken av vegene. Det pekes på at vegene har viktige funksjoner for bruken av Vidda, men at det til enkelte av vegene er knyttet betydelige ulemper for naturmiljø og friluftsliv. Det gjelder særlig Tinnhølvegen, Kalhovdvegen og Songavegen. Ulempene kan etter utvalgets mening reduseres sterkt hvis man stenger vegene for alminnelig kjøring og begrenser bruken til nyttekjøring. Utvalget ber om at det i samråd med de impliserte parter tas opp til vurdering hvordan vegene innover Vidda skal brukes i framtiden, spesielt Tinnhølvegen, Kalhovdvegen og Songavegen.

I de innkomne uttalelser — se vedlegg 2 — er det alminnelig enighet om at nyttekjøring på vegene fremdeles må kunne foregå. For øvrig er det fra en rekke hold et sterkt ønske om at enkelte vegene, særlig Tinnhølvegen, nå stenges for alminnelig trafikk. Fra Eidfjord er det imidlertid kommet krav om at Tinnhølvegen må kunne brukes av alle som har bruksrettigheter i området. På Telemarkskiden er det betydelig motstand mot stenging av Kalhovdvegen og Songavegen, idet det pekes på at disse vegene er viktige for å bringe folk inn i fjellet.

Departementet vil bemerke at det ut fra hensynet til naturmiljø, dyreliv og visse former for friluftsliv, er ønskelig med en begrensnings bruken av flere av vegene inn over Vidda. Det har langa enkelte veger forekommet tjuvalaktning.

Tinnhølvegen står etter departementets syn i en særstilling. Vegen strekker seg sørover fra Tråstølen ved riksveg 7 og innover Sentral-Vidda. Den ble i sin tid anlagt av Statskraftverkene i forbindelse med reguleringen av Tinnhølen/Bjoreio, men vedlikeholdes nå av kommunen. Trafikken på vegen har etterhvert blitt stor, og en betydelig del av ferdsel

len består i fritidskjøring av fotturister o.l. — som like gjerne kunne starte sin tur andre steder — og av folk som drar inn for å jakte og fiske i de nærmeste omgivelsene. Denne kjøringen fører med seg betydelige problemer som støy og forurensninger langt inne på Vidda, søppel, overbeskattning av vilt og fisk i områdene langs vegen og forstyrrelser av dyrelivet, særlig villreinen.

Dessuten gir vegen adgang til sandforekomster ved Tinnhølen. Uttak av sand gir her skjæmmende sår i landskapet.

Tinnhølvegen er 16 km lang hvorav 11 km ligger på privat grunn. Etter avtale med grunneierne er denne delen av vegen nå overtatt som kommunal veg. Eidfjord kommune ønsker å utbedre vegen og anlegge faste parkerings- og telsteder med ordnet renovasjon. Kommunen har søkt om å få oppkreve bompenger på Tinnhølvegen til dekning av disse utgiftene og samtidig «stabilisere» biltrafikken innover Vidda. Forslaget omfatter et fleksibelt avgiftssystem som innebærer at grunneierne får bruke vegen gratis, mens andre betaler kr. 20,— for enkeltturer, og innenbygdsboende betaler kr. 25,— og utenbygdsboende betaler kr. 50,— for sesongkort. Samferdselsdepartementet har anbefalt forslaget overfor Stortinget i St. prp. nr. 1 for 1978—79 for budsjetterminen 1979.

Miljøverndepartementet antar at det vil være riktig å avvete erfaringene med denne bompengordningen før en eventuelt vurderer trafikken på Tinnhølvegen på nytt.

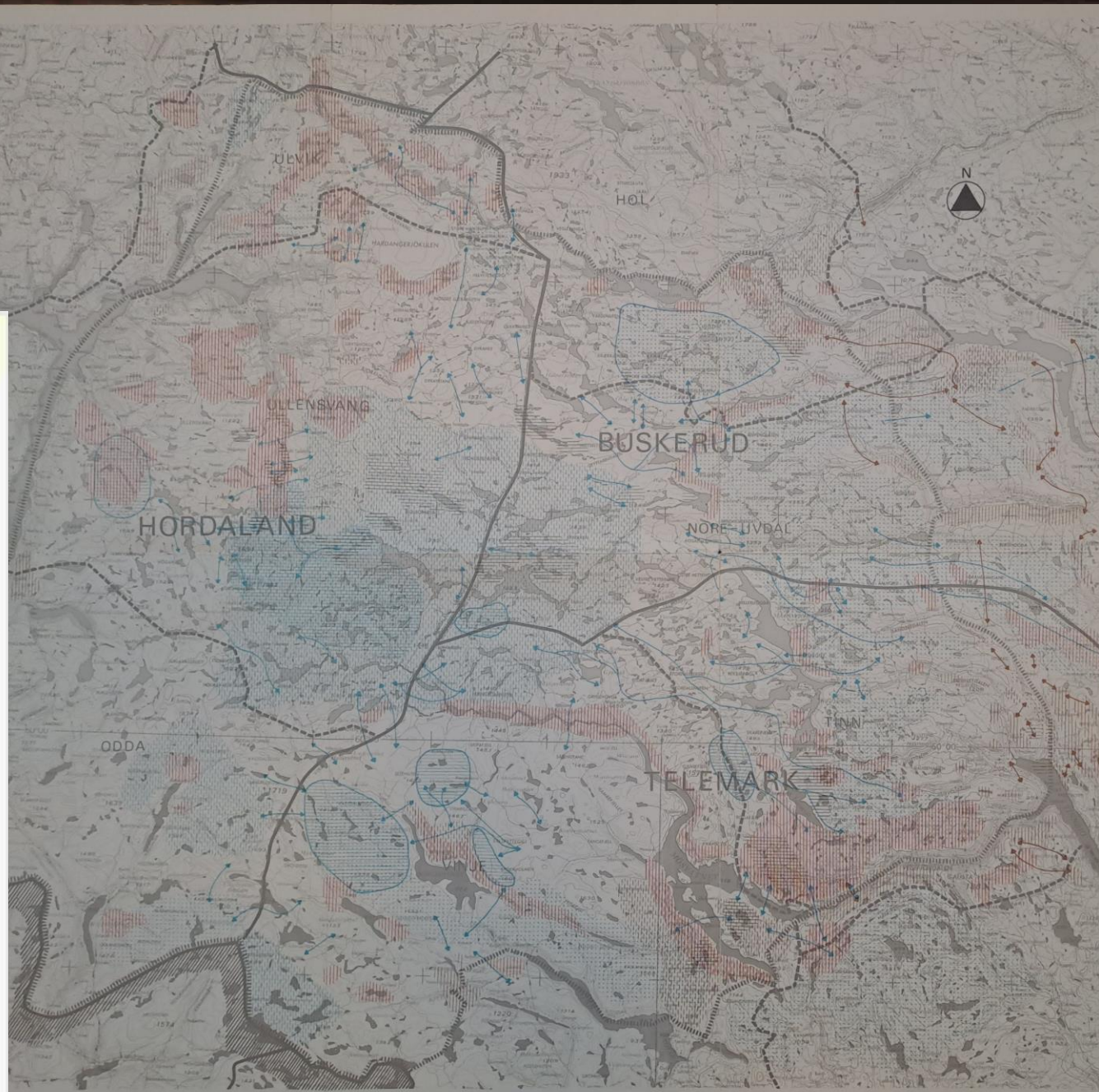
Departementet vil ta opp spørsmålet om bompengordninger med vedkommende kommuner når det gjelder Kalhovdvegen og Songavegen.

11.3 ANLEGG AV NYE VEGER INN OVER VIDDA

Utvalget har ikke spesielt drøftet anlegg av nye vegger inn over Vidda. Flere av utvalgets forslag har imidlertid betydning for dette spørsmålet, bl. a. forslagene om områdevern og bruk av fylkesplanvedtekter.

I flere av de innkomne uttalelser er det krevet at det må være adgang til å anlegge de vegene inn over Vidda som er nødvendige for den næringsmessige bruken av Vidda, særlig sætning og beite.

Etter departementets syn må en være meget varsom med ytterligere vegbygging på Vidda. Vegene representerer i seg selv alvorlige naturinngrep som i liten grad lar seg forene med et ønske om å bevare Viddas natur-, kultur- og opplevelsesverdier. Bruken av vegene har dessuten en rekke uheldige sider i form av forurensninger, forstyrrelser av dyreliv, press

TEGNFORKLARING

- REIN :
 - TREKKRUTE
 - VINTERBEITE
 - SOMMERBEITE
 - KALVINGSPLASS
- ELG, HJORT, RÅDYR :
 - TREKKRUTE
 - VINTERBEITE
 - SOMMERBEITE
 - HELÅRSOMRÅDE
- VADEFUGLER :
 -
- RYPE :
 - OMRÅDER DER RYPA TIL TIDER PÅ ÅRET OPPTRER KONSENTRERT

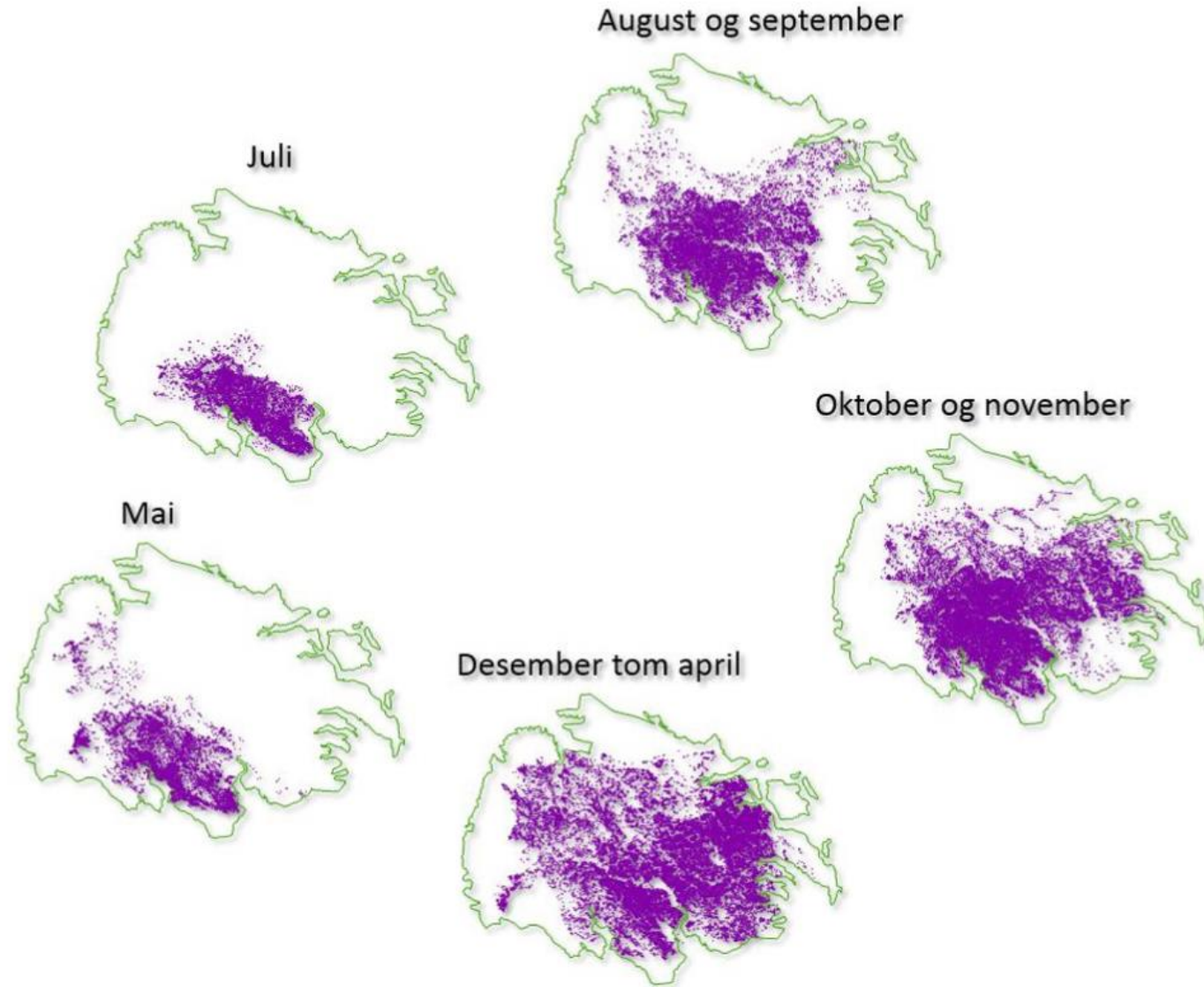
Reinen har sine viktigste vinterbeiter mot øst. De er delt av veler og derfor tidvis svært vanskelig tilgjengelig. Fra disse østlige vinterbeiterne trekker reinen vestover om våren. Hovedkalvingsområdet ligger rundt øvre Veggdalen. Sentralvidda er hovedoppfoldsstedet om sommeren. Bukkene trekker ofte til spesielle «bukkebeiter» rundt Hardangerjøkulen. Lite brukte kalvingsplasser for rein og ikke særlig gode vinterbeiter for rein er avgrenset med strek rundt området på kartet. Rypa har sine viktigste områder knyttet til bjørkeskogen og vierbelet. Her samler den seg på vinterbeite. I hekketida sitter den i Skogvillet oppetter i skogene rundt vidda. På østside finner vi elg og rådyr. På vestsida er det spredte forekomster av elg og hjort. Våtmarksviltet har to hovedområder. Det ene er Sentralvidda med Veggdalen, Langvasshallene og områdene nord for Bjørnefjorden. Det andre er områdene rundt østenden av Masvatn. Spredte observasjoner tyder dessuten på at Kvenndalen er et viktig område for våtmarksvilt. Kartet er tegnet på grunnlag av viltområdekart utarbeidet av Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske i samarbeid med «Reinvingelinjer for registrering og kartlegging av viltområder» (Kraft og Grimnes 1972). Opplysningsne kartet bygger på er innhentet i 1972 og 1973.

Målestokk 1 : 250 000

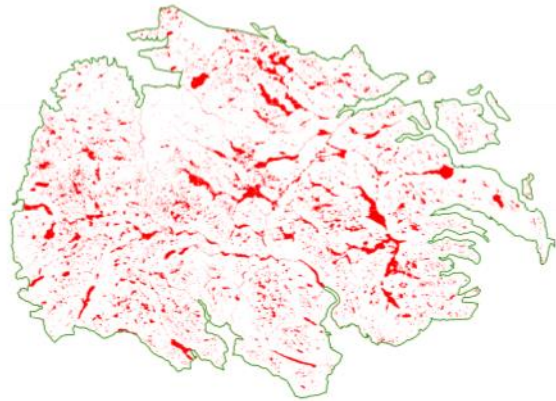
ILLUSTRASJON	SAMORDNET PLAN
NR.014 b	HARDANGERVIDDA
1973	FREMLAGT AV UTVALGET FOR SAMVORDNET PLANLEGGING AV HARDANGERVIDDAS OPPTRETT VED KONGELIG RESOLUSJON 20. AUGUST 1971

VILTBIOTOPER

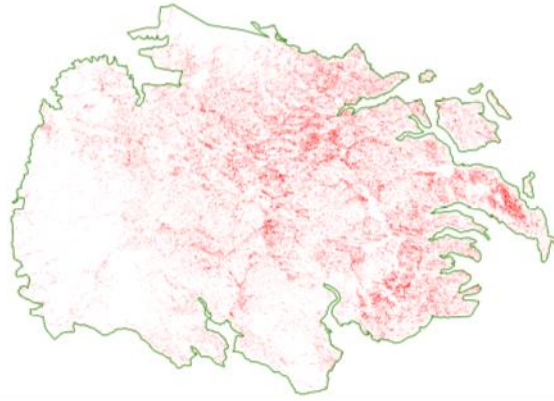

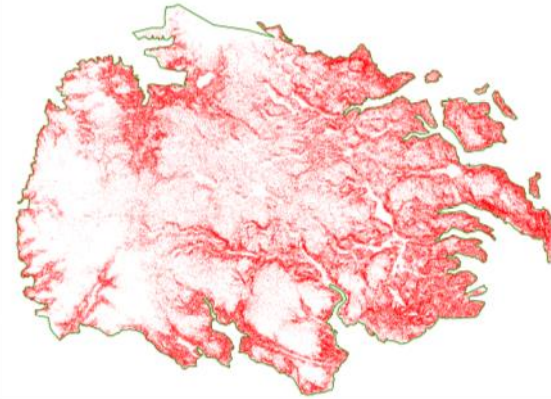
Hvor og hvor mye av hver type?

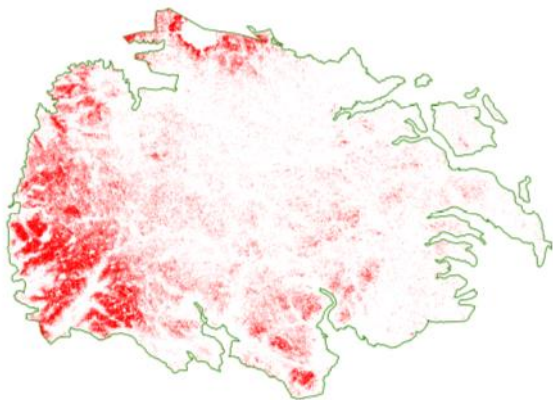
Vann: ca 9% av total

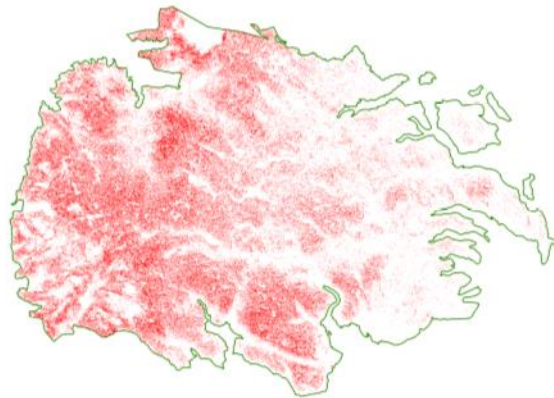
Myr: ca 7 % av total

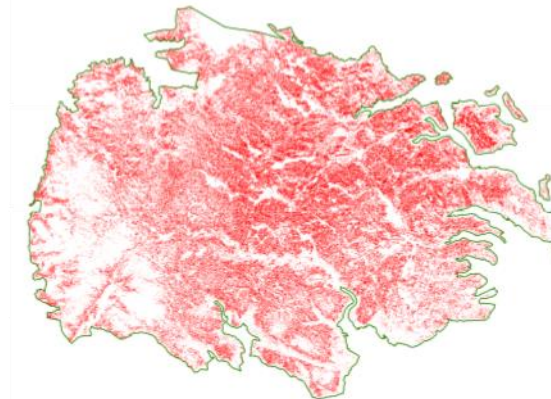
Lesider: ca 27 % av total

Bart fjell ca 11 % av total

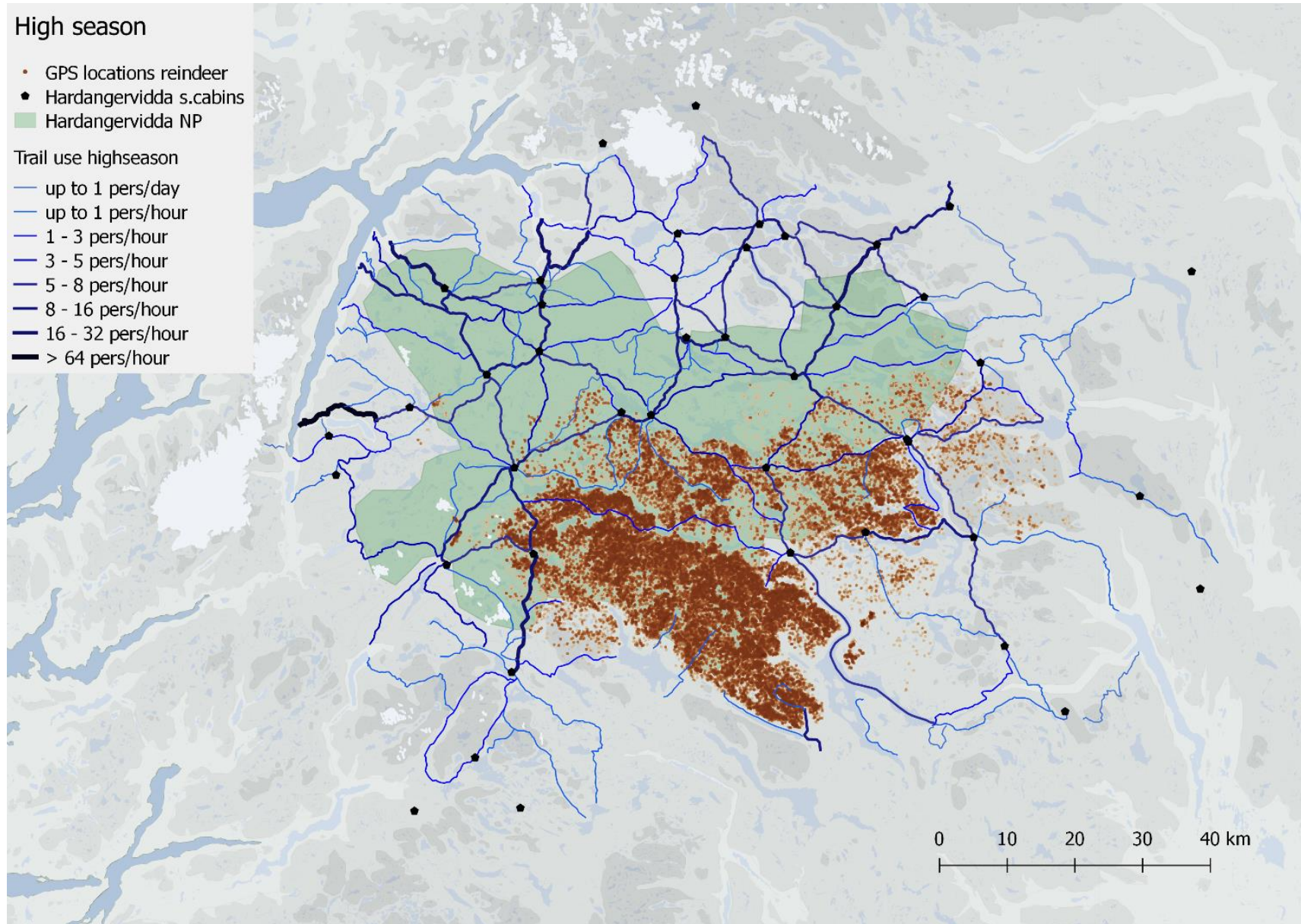

Snøleier: ca 17 % av total

Rabber: ca 26 % av total

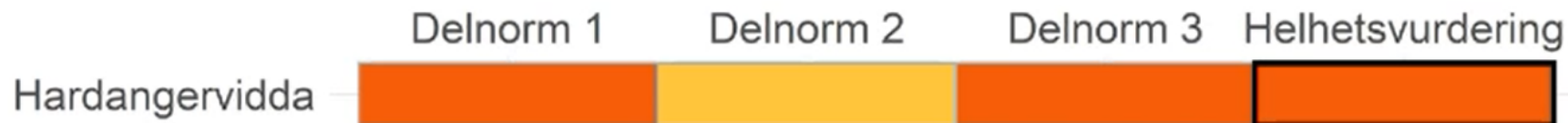
Høysesong (15. juli til 19. august)

Kilde: NINA

Hardangervidda

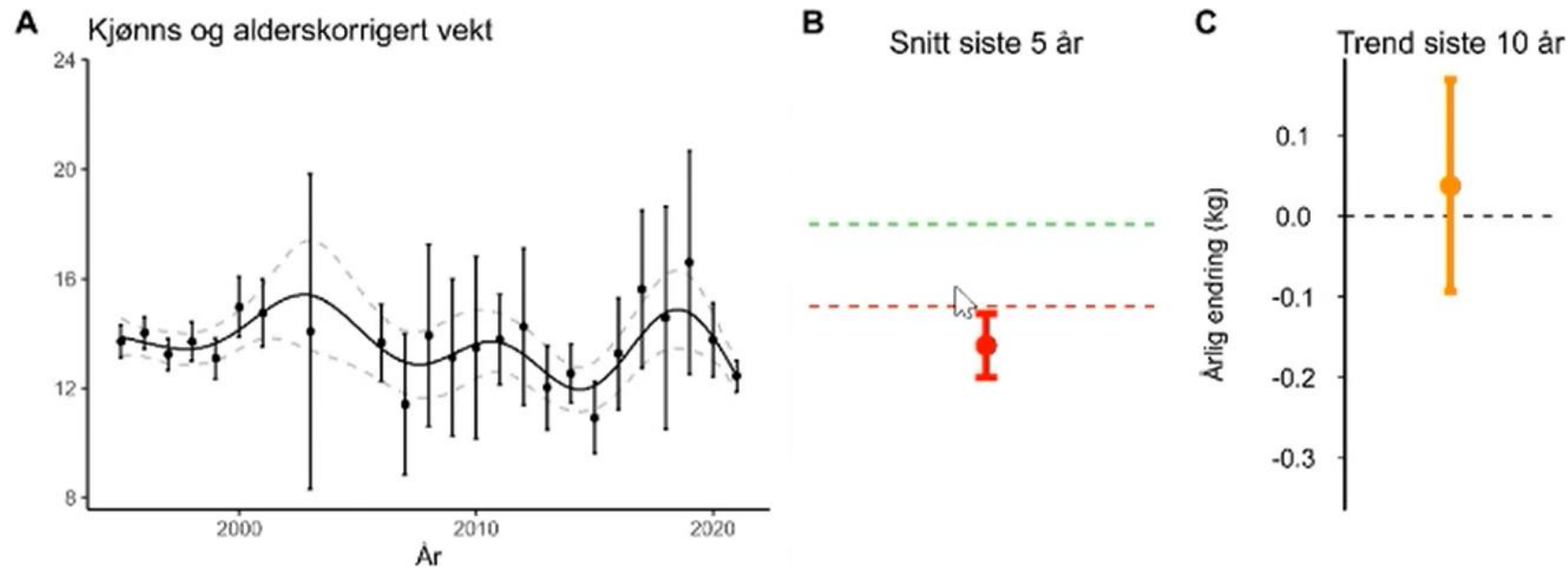
Delnorm	Måleparameter	Dårlig	Middels	God
1	Kjønns- og alderskorrigert slaktevekt på kalv	x		
1	Antall kalver per 100 simle og ungdyr			x
1	Andel eldre (≥ 3 år) bukk per voksen (≥ 1 år) simle	x		
1	Genetisk variasjon			x
1	Helsestatus – forekomst av alvorlig meldepliktig sykdom	x	Brukes ikke	
2	Lavbeiter		x	
3	Funksjonell arealutnyttelse	x		
3	Funksjonelle trekkpassasjer		x	

Ikke godkjent

Hardangervidda – hvorfor dårlig kvalitet?

- Lav gjennomsnittsvekt på kalv

Figur 4.1.2. Oversikt over gjennomsnittlige slaktevekt per år med 95 % konfidensintervall (A), gjennomsnittlig slaktevekt for de fem siste årene (B) og trend for de ti siste årene (C).

2020/2021

2023/2024

Summert per år

Søk

[Nullstill søk](#)

Slaktevekt kalv

Velg visning

Tabell

Graf

Last ned Excel-fil

JAKTÅR ↑↓	HANNKALV		HUNNKALV	
	GJENNOMSNITTSVEKT ↑↓	ANTALL ↑↓	GJENNOMSNITTSVEKT ↑↓	ANTALL ↑↓
2020	15,50	10	13,78	9
2021	13,19	57	12,96	48
2022	12,99	67	11,75	53
2023	9,00	1	12,67	3

1

50

linjer per side

1 - 4 av 4 elementer

Slik Leser du tabellen/grafen

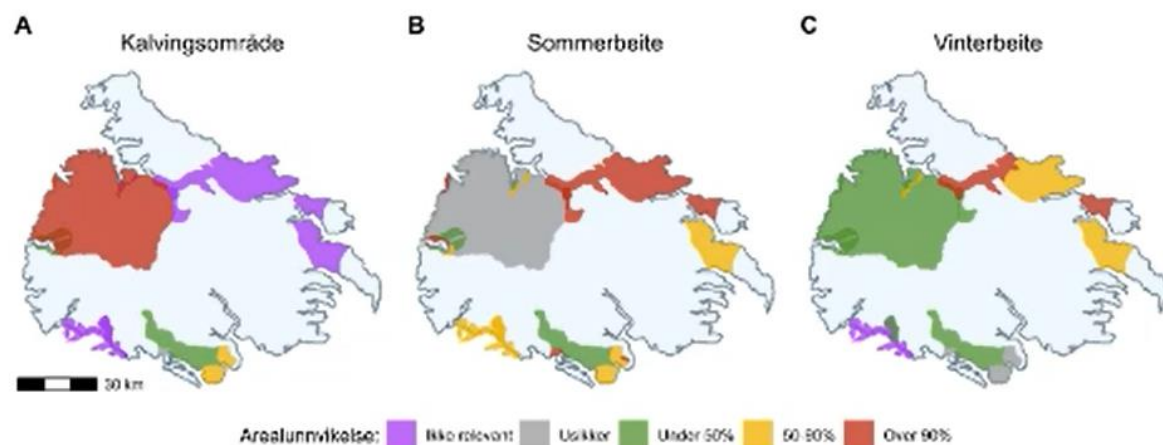
Tabellen viser gjennomsnittlige slaktevekter for villreinkalver felt under jakt. Utviklingen i gjennomsnittlige slaktevekter hos kalver kan gi et godt bilde på endringer i bestandskondisjonen. Det er kun veide vekter som benyttes i utregningen av indeksen.

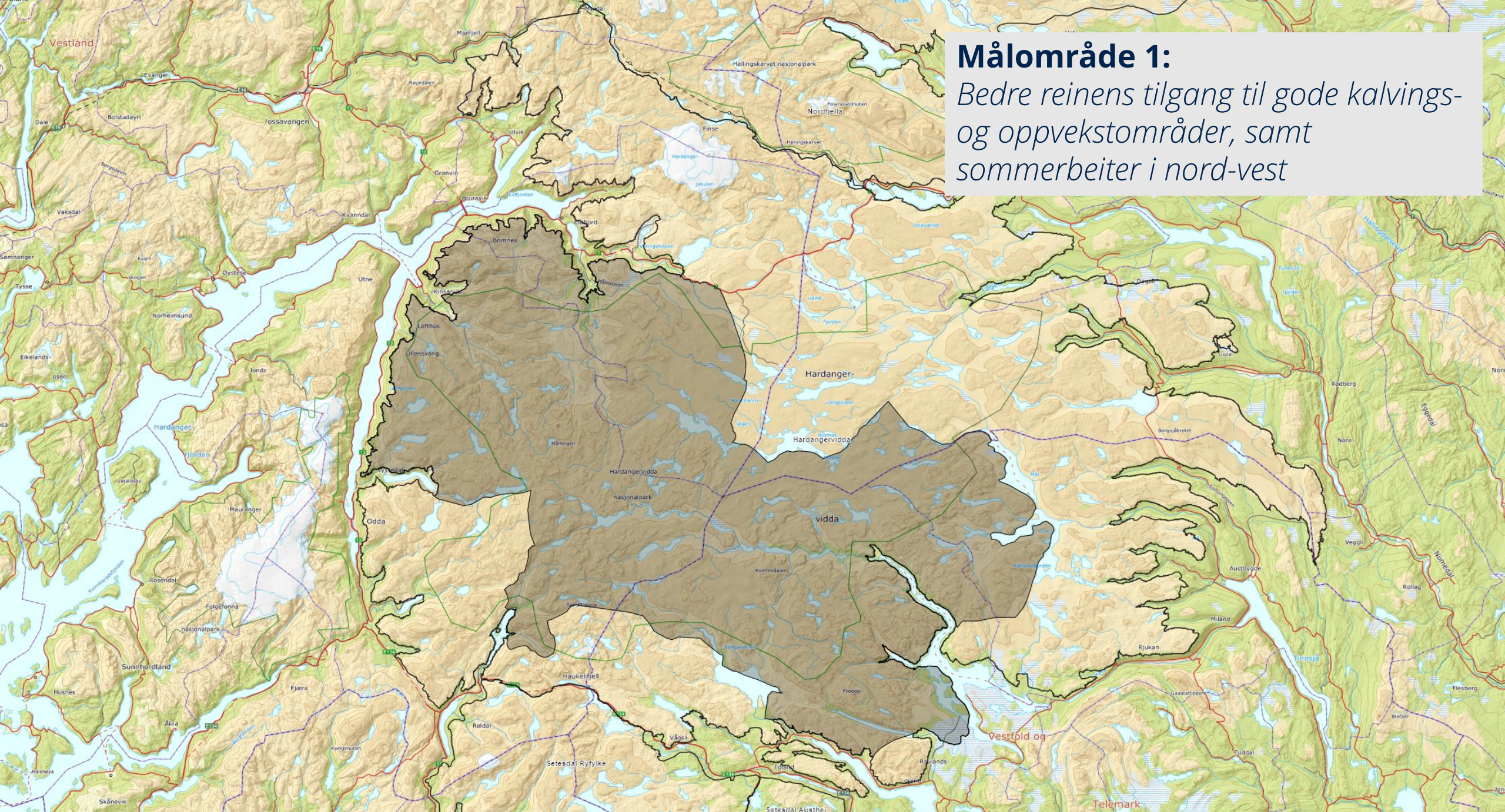
Kilde: Hjorteviltregisteret

Hardangervidda – hvorfor dårlig kvalitet?

- Funksjonell arealutnyttelse satt til dårlig kvalitet
 - ▶ de summerte arealene for fokusområdene med høy arealutnyttelse utgjør mer enn 20 prosent (38,5 %) av det totale arealet av kalvings- og oppvekstområde

		Grad av arealutnyttelse i fokusområdene	
		Middels (50-90 %)	Dårlig (> 90 %)
Samlet omfang av arealutnyttelsen	Lite	6,5 % (V)	
	Middels		
	Stort		38,5 % (KO)

Målområde 1:

Bedre reinens tilgang til gode kalvings- og oppvekstområder, samt sommerbeiter i nord-vest

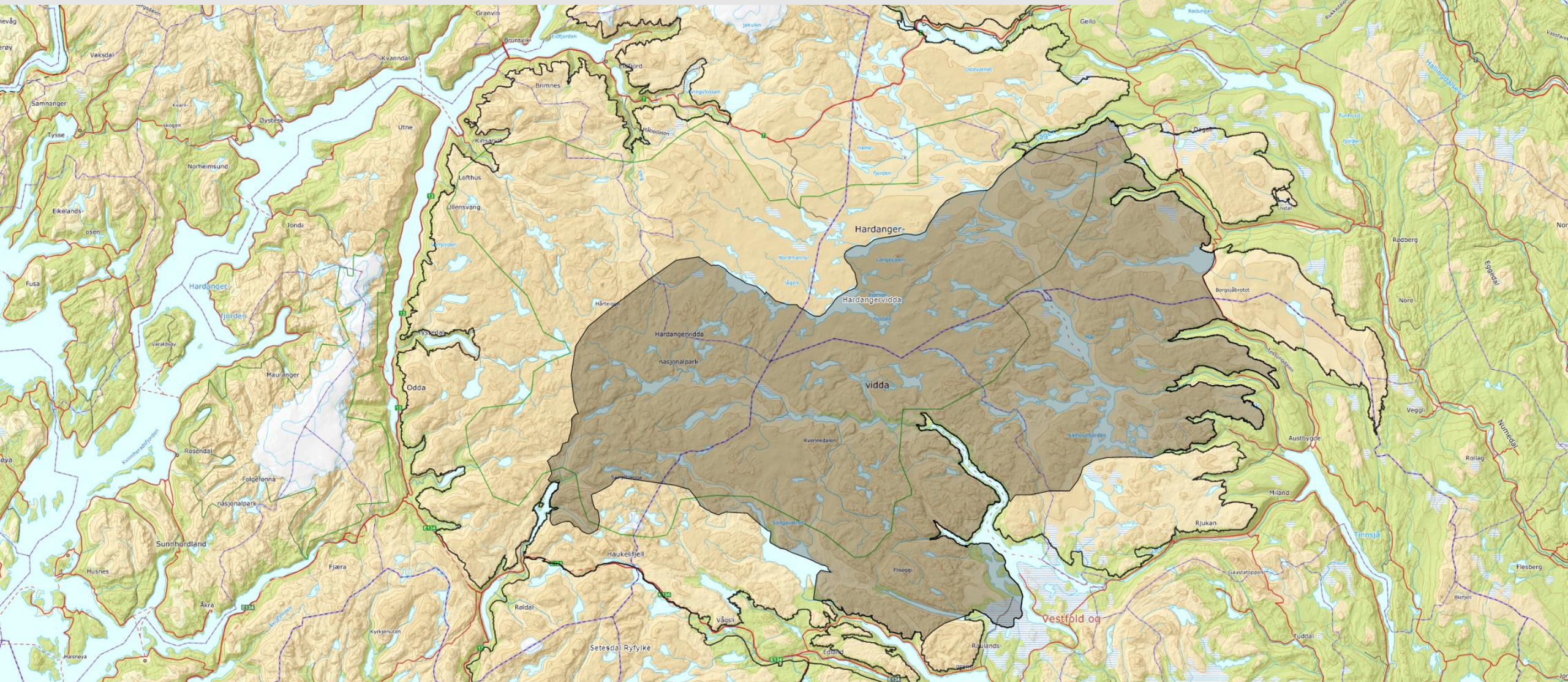

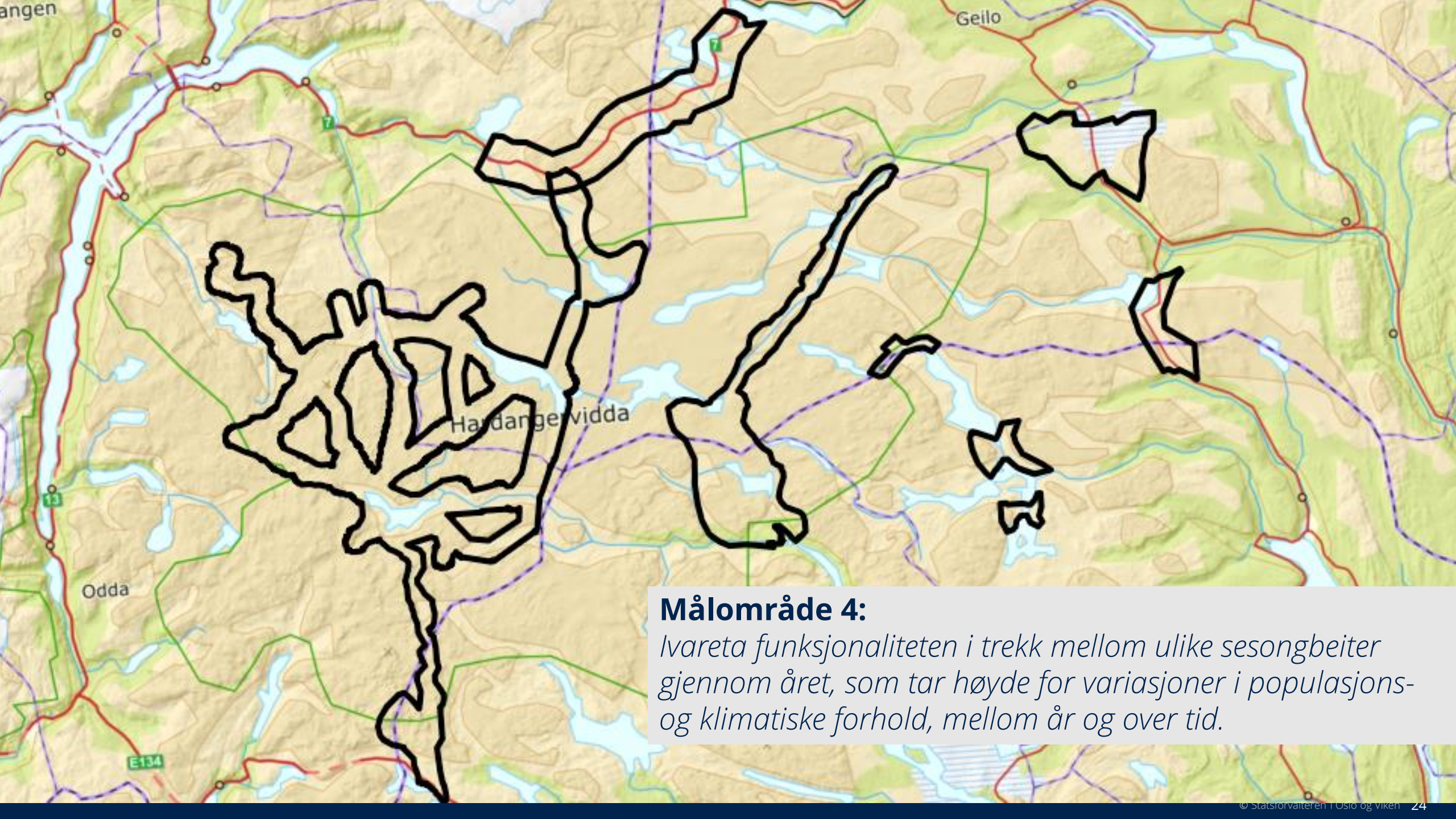
Målområde 2:

Sikre høst- og vinterbeiter på nord- og østvidda med tangene østover

Målområde 3:

Ivareta de urørte områdene som reinen faktisk bruker i dag. Disse må ivaretas slik at ferdsel og forstyrrelser ikke øker og disse områdene forringes.

Målområde 4:

Ivareta funksjonaliteten i trekk mellom ulike sesongbeiter gjennom året, som tar høyde for variasjoner i populasjons- og klimatiske forhold, mellom år og over tid.

Målområde 5: *Vurdere endringer i bestandsforvaltningen som bidrar til å øke slaktevekter og opprettholde kalveproduksjonen innenfor rammene i håndteringen av skrantesjuka og de overordnede målene i bestandsforvaltningen.*

Foto: Lena Romtveit

Viktige forutsetninger og valg i arbeidet

- Skrantesyke – konsekvenser for klassifisering og mulige tiltak. Få reinen ut på større areal for å redusere smittetrykk.
- Arbeider ut fra gjeldende kunnskapsgrunnlag
- Adaptiv forvaltning kontra tilgjengeliggjøring av areal for villreinen på større skala
- Krevende avveininger mot andre samfunnsinteresser – prioritet på villrein
- Hensynet til allemannsretten – og allemannsplikten
- Speilvendingsprinsipp for enkelte aktiviteter – villrein trenger en høyere prioritet
- Kan være behov for ytterligere tiltak dersom det kommer ny kunnskap eller gjennomførte tiltak ikke har effekt.
- Tiltakene må være kraftige nok til at vi kan forvente en effekt

«Det er openbart at villreinen treng kraftfulle tiltak for å bedre situasjonen»

Espen Barth Eide,
daværende Klima- og miljøminister

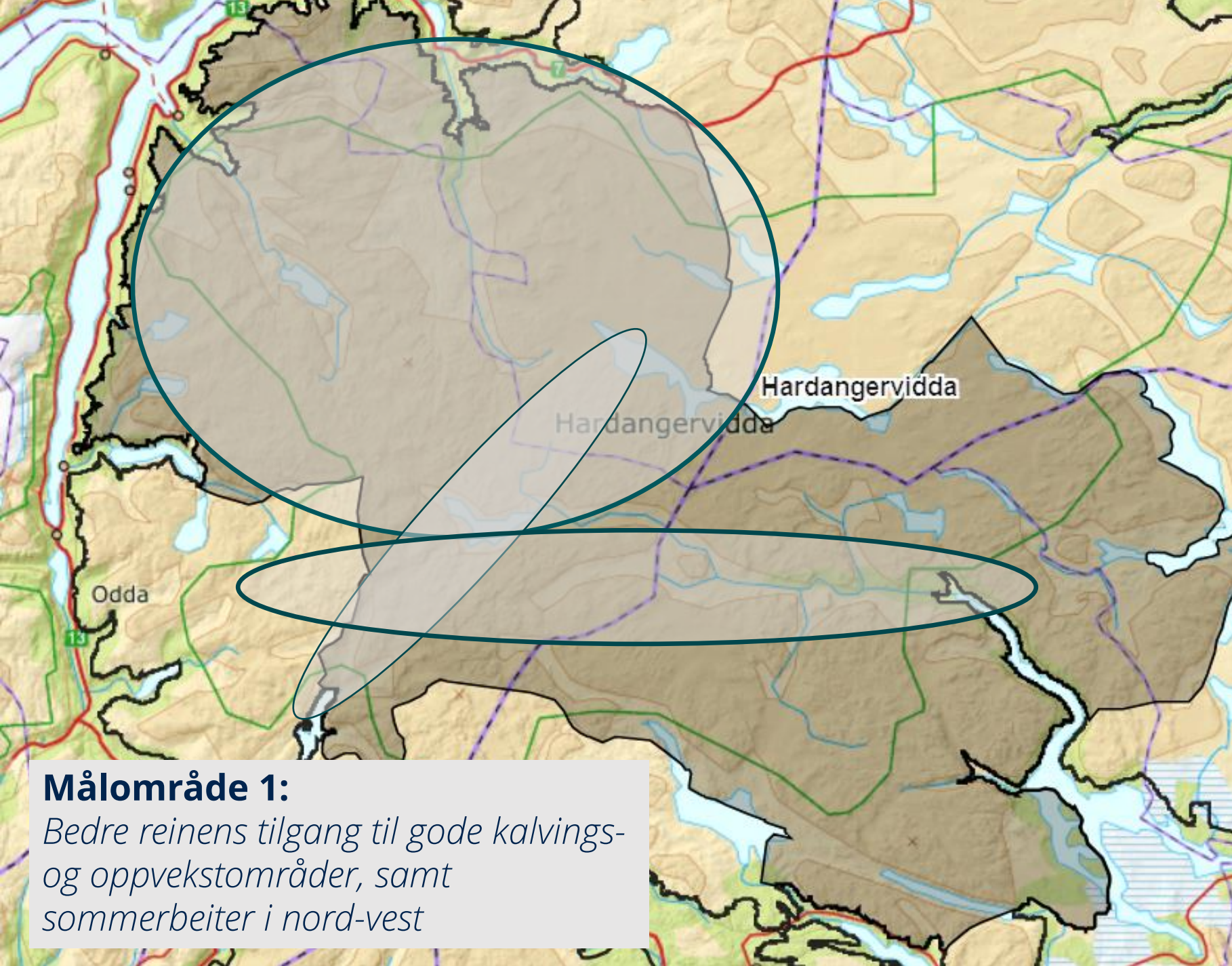

Hva skal vi levere fra oss?

- Rapport med beskrivelse av kunnskapsgrunnlag og utfordringsbilde, metode/organisering og resultater/anbefalinger til tiltak
- Tiltak samlet i pakker som samlet skal gi effekt
- Datablad som beskriver hvert tiltak som vedlegg
- Faggruppenes arbeid/anbefalinger som vedlegg
- Innspill til arbeidet som vedlegg

Om tiltakspakkene:

- Tatt i utgangspunkt i målområdene som skal ivareta villreinens behov
- En tiltakspakke per målområde og en for overordnede tiltak

Tiltakspakke 1:

Vårvinter i nord-vest:
Regulere/ redusere aktivitet på seinvinter/ vår i nord-vest, for at reinen skal kunne gjenoppta bruken av de gamle kalvings- og oppvekstområdene.

Barrierer i kalvings- og oppvekstområder:
Regulere/ redusere aktivitet og ferdsel i de områdene som potensielt hindrer reinen i komme til de gamle kalvings- og oppvekstområdene i nord-vest, som Vivassdalen, Kvennaområdet og Olavsvalen.

Sommerperioden i nord-vest:
Regulere/ redusere ferdsel i de gamle kalvings- og oppvekstområdene i nord-vest gjennom sommerbeiteperioden, for å reetablere bruksmønster hos reinen.

Målområde 1:
Bedre reinens tilgang til gode kalvings- og oppvekstområder, samt sommerbeiter i nord-vest

Tiltakspakke 1: Tiltak for å bedre reinens tilgang til gode kalvings- og oppvekstområder, samt sommerbeiter i nord-vest

Vårvinter i nord-vest:

- Tidsavgrensning kvisting av løyper og åpningstider på turisthytter i vest. Ikke kvisting og åpne hytter vest for Sandhaug etter ca. 1. april
- Sonert motorferdsel; ingen kjøring på vestvidda etter ca. 1. april
- Speilvendingsprinsipp i hele villreinområdet for ulike friluftformer som per i dag er lite regulert og har stort skadepotensiale; kiting, kjøring med hundespenn, andre nye former for friluftsliv som fatbike etc.

Barrierer i kalvings- og oppvekstområder:

- Speilvendingsprinsipp i hele området for ulike friluftformer som per i dag er lite regulert og har stort skadepotensiale: Padling på Kvenna (og eventuelt også andre vassdrag)
- Legge ned stien Besso – Litlos
- Stenge Hellevassbu turisthytte med tilhørende stisystem.
 - Alternativ sti til Litlos via Middalsbu.
- Flytte salteplasser fra trekkpassasjer i vestre del av Kvenna

Sommerperioden i nord-vest:

- Stenge Torehytta og Hadlaskard turisthytter med tilhørende stisystem
 - Etablere ny sti og ny turisthytte mellom Tyssevassbu og Stavali
- Speilvendingsprinsipp for andre/nye former for friluftsliv
- Legge ned parallelle stier i nord-vest
- Regulere tilkomst på og bruk av Tinnhølvegen. Tilgang for grunneiere/rettighetshavere.
- Regulere tilkomst på og bruk av veien til Hjølmoberget. Tilgang for grunneiere/rettighetshavere.

VEI TIL HJØLMOBERGET

TINNHØLVEGEN

NY HYTTE

TOREHYTTA

HADLASKAR

HELLEVASSBU

**HARDANGERVIDDA
TILTAKSPAKKE 1**

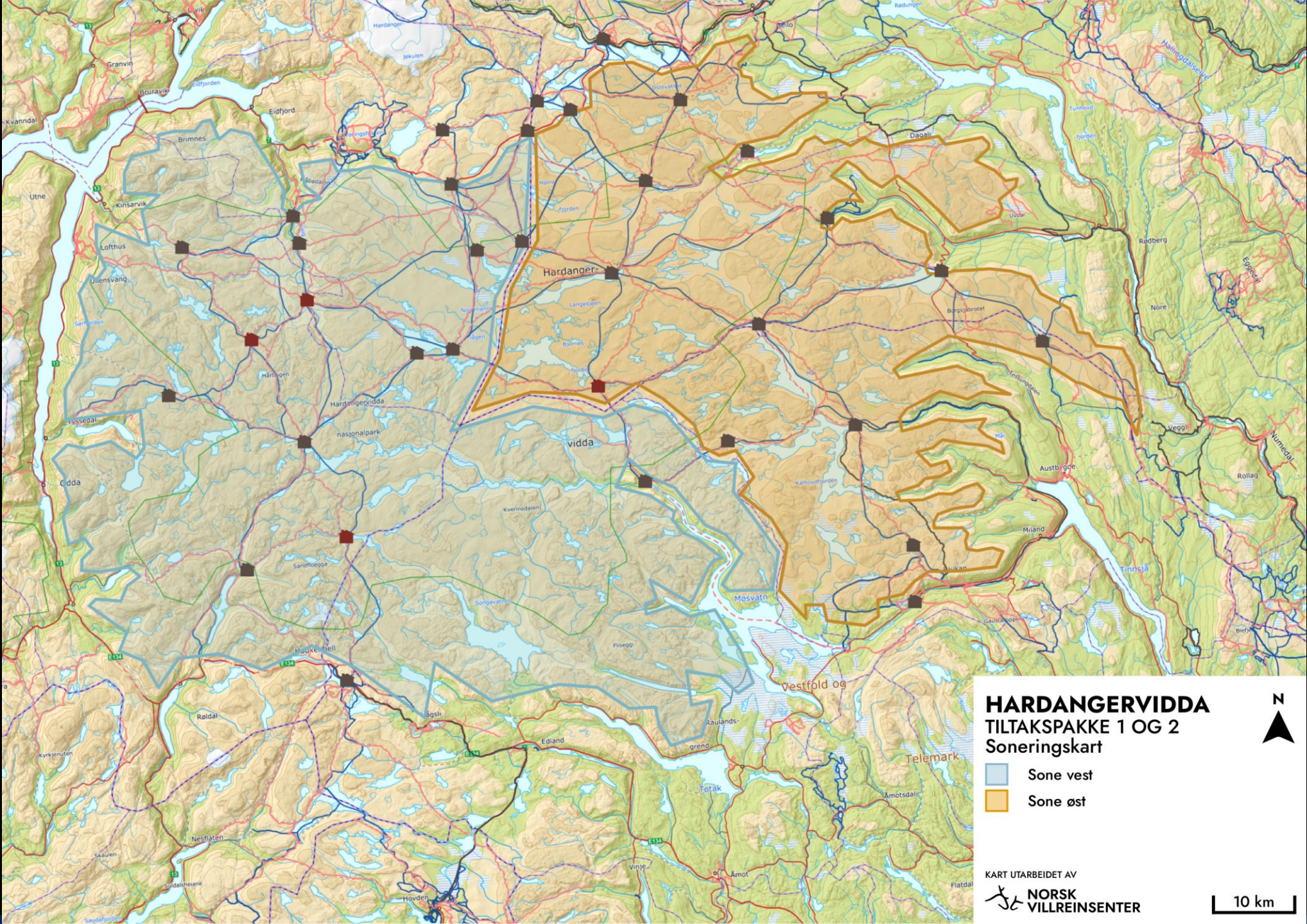

- Målområde
- Vei
- Stengt hytte med tilhørende stinett
- Nedlagt sti
- Ny hytte
- Ny sti

KART UTARBEIDET AV

10 km

HARDANGERVIDDA
TILTAKSPAKKE 1 OG 2
Soneringskart

- Sone vest
- Sone øst

KART UTARBEIDET AV

10 km

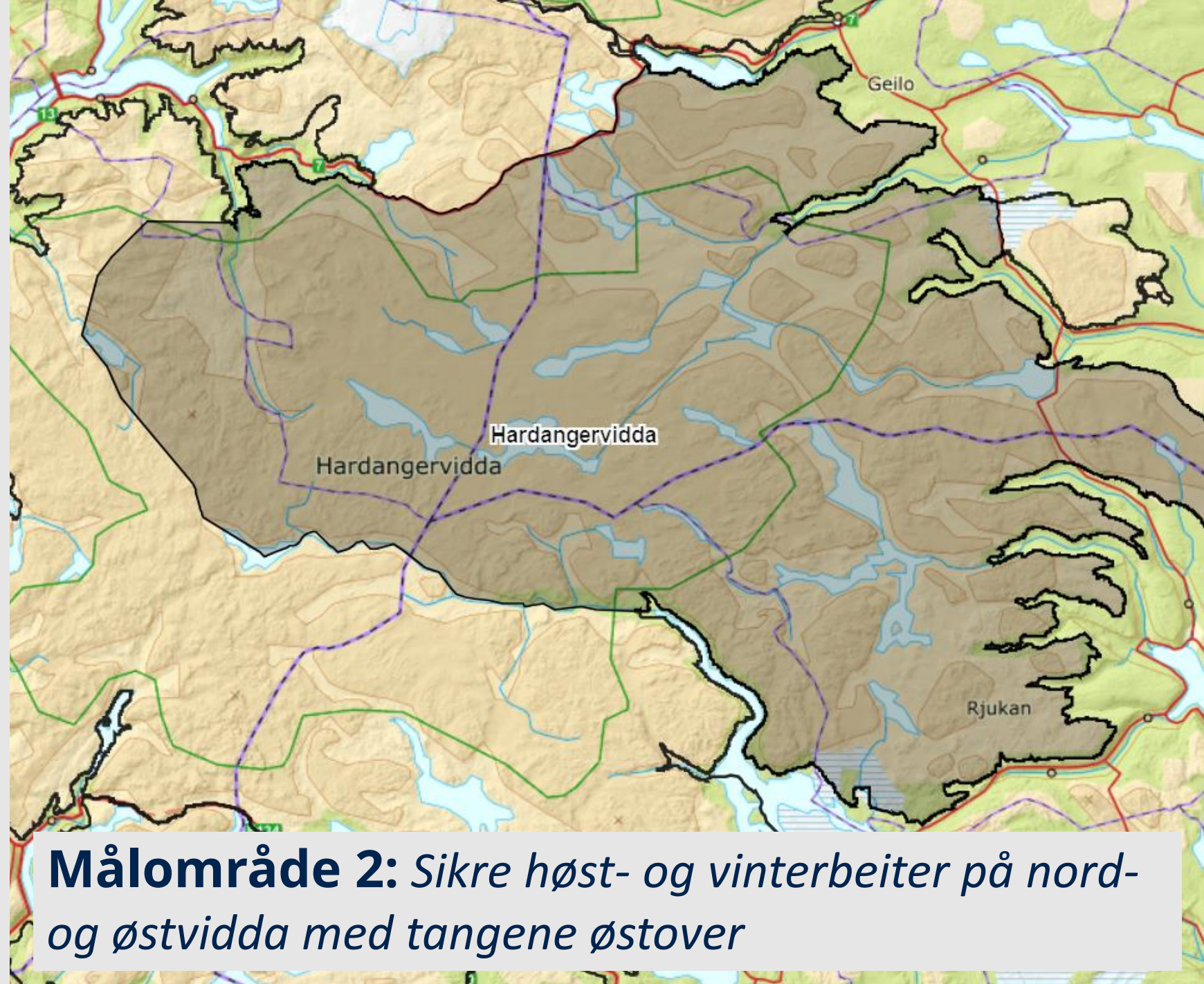
Tiltakspakke 2:

Seinhøst og tidligvinter:

Regulere/reducere aktivitet gjennom seinhøst og tidlig vinterperiode i områdene i nord og øst, samt utover tangene.

Kjerneperiode vinter:

Kanaliser aktivitet og ferdsel utenom de viktigste høst- og vinterbeitene på nord- og østvidda, samt tangene i vinterbeiteperioden.

Målområde 2: Sikre høst- og vinterbeiter på nord- og østvidda med tangene østover

Tiltakspakke 2: Tiltak for å sikre høst- og vinterbeiter på nord- og østvidda med tangene østover.

Generelle tiltak for målområdet:

- Riksvei 7; Lang tunnel og ferdselsrestriksjoner for å tilrettelegge for villreintrekk
- Riksvei 7 (alternativt); begrense parkering. Vurdere nattestenging og brøyteregime
- Fortsatt vinterstengt vei over Imingfjell, utsette brøyting til Småroi og utsette vinterbrøyting i Imingdalen. Regulere ferdsel i området i kommuneplanens arealdel, f.eks. kiting.
- Speilvendingsprinsipp i hele villreinområdet for ulike friluftformer som per i dag er lite regulert og har stort skadepotensiale, f.eks. kiting og kjøring med hundespann
- Sonert motorferdsel; (kjøring på østvidda etter ca. 1. april).
- Utsette kvisting og åpningstider på hytter øst for Sandhaug frem til ca. 1. april
- Redusere/regulere innfallsporner vinterstid
- Utvide nasjonalparken til å omfatte mer av villreinens leveområder og endre landskapsvernområder for å ivareta villrein

Spesielt for senhøst og tidligvinter:

- Regulere tilkomst på og bruk av Tinnhølvegen. Tilgang for grunneiere/rettighetshavere.
- Regulere tilkomst på og bruk av veien Kalhovd – Synken og Kalhovd – Gvepseborg
- Regulere tilkomst på og bruk av veien i Sandsetdalen – Kongsbergseter om vinteren
- Sonering/tidsbestemt oppkjøring av skiløyper i randområdene (sti- og løypeplan)

Spesielt for kjerneperiode vinter:

- Seterdalsvegen (Ossjøen); fortsatt vinterstengt
- Vei til Heng; viktig innfallsport også vinterstid; bruke til å regulere vinterkjøring inn i sentralområdet
- Vei til Kleivane (langs Munketreppene); innfallsport også vinterstid; bruke til å regulere vinterkjøring inn i sentralområdet

VINTERBEITE PÅ NORDSIDA AV RV7

RV7

SETERDALSVEGEN

VEI TIL HENG

VEI TIL KLEIVANE

TINNHØLVEGEN

IMINGDALEN

KALHOVD - SYNKEN

GVEPSEBORG – KALHOVD

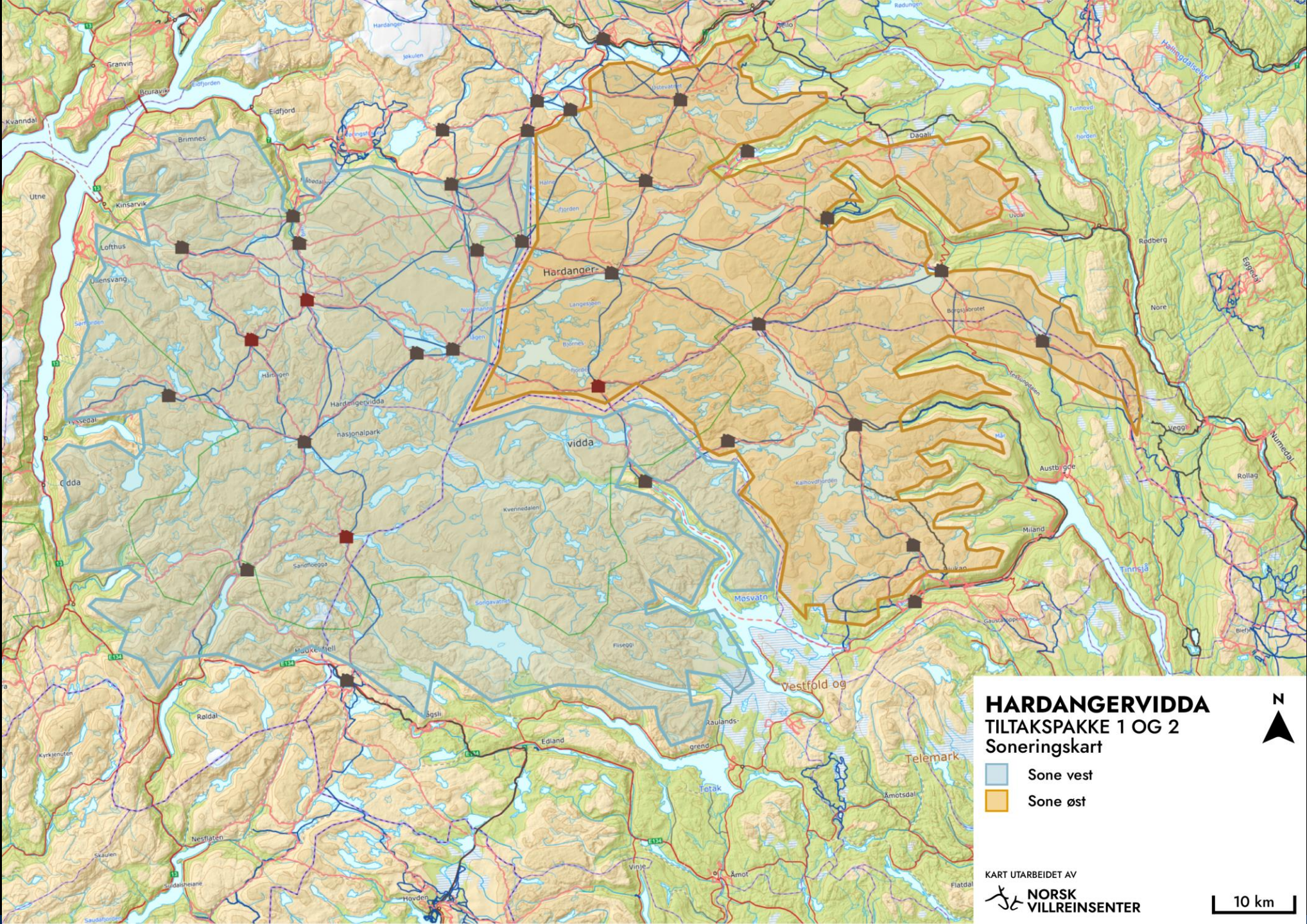
HARDANGERVIDDA
TILTAKSPAKKE 2

- Målområde
- Vei
- Område

KART UTARBEIDET AV
NORSK
VILLREINSENTER

10 km

HARDANGERVIDDA TILTAKSPAKKE 1 OG 2 Soneringskart

- Sone vest
- Sone øst

KART UTARBEIDET AV

10 km

Tiltakspakke 3:

Mye brukte kalvings- og oppvekstområder:

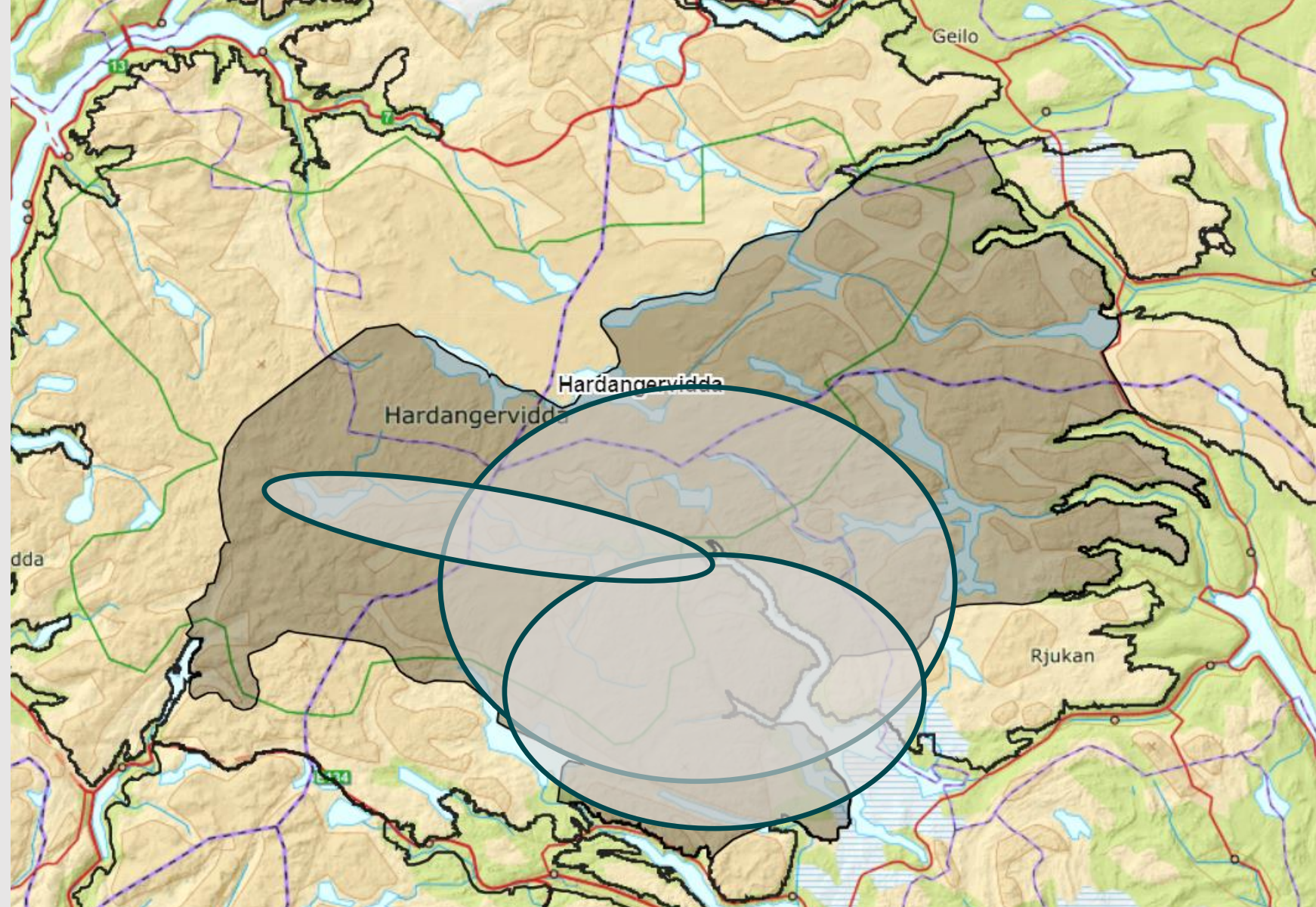
Regulere/ redusere aktivitet i kalvings- og oppvekstområdene reinen bruker i dag.

Mye brukte sommerbeiter:

Overvåke/regulere aktivitet i områdene mellom Songa, Kvenna og Møsvatn, samt arealene mellom Kvenna/Møsvatn og Bjornes-/Mår-Gøyst i sommerbeiteperioden

Barrierer i sommerbeiteområde:

Overvåke/regulere aktivitet langs kjente barrierer i områdene som per i dag brukes i sommerbeiteperioden som Kvennavassdraget.

Målområde 3: *Ivareta de urørte områdene som reinen faktisk bruker dag. Disse må ivaretas slik at ferdsel og forstyrrelser ikke øker og disse områdene forringes.*

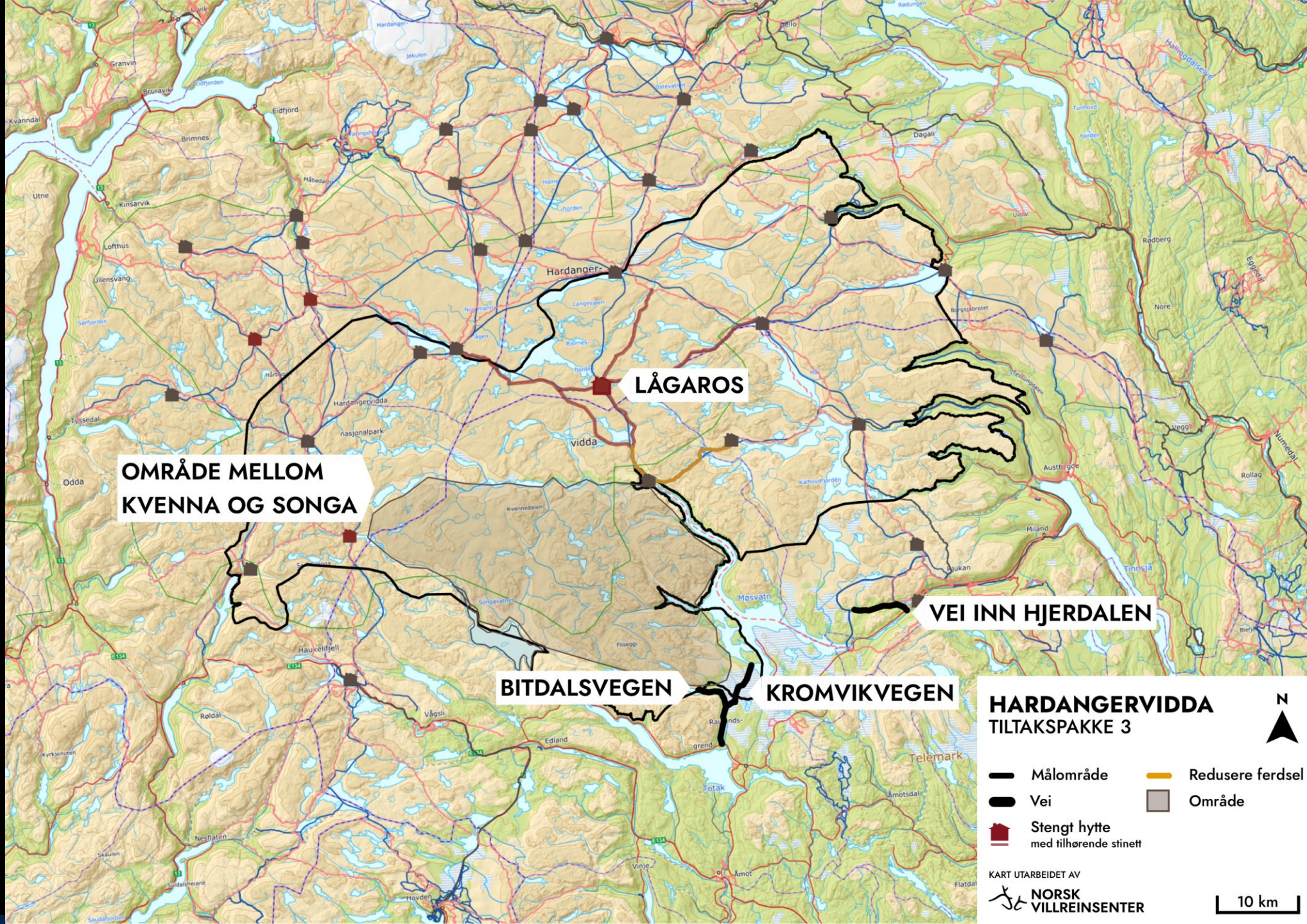
Tiltakspakke 3: Tiltak for å ivareta de urørte områdene som reinen faktisk bruker i dag.

Mye brukte kalvings- og oppvekstområder:

- Lage hjemmel for å innføre ferdselsforbud i viktige kalvings- og oppvekstområder
- Sonering i LNF-områder i kommuneplanens arealdel for å kunne ha midlertidig ferdselsforbud i kalvingsområder (Vinje)
- Unngå nye stier og utvikling av friluftsliv i områdene mellom Kvenna og Songa
- Utvide periode for stenging av Kromvikvegen og Bitdalsvegen. Sees i sammenheng med Songavegen, Farastadtippet og Vådalen.
- Overvåke ferdsel på og bruk av Songamagasinet som innfallsport til fjellet
- Vei inn Hjerdalen: Organisere system for full stenging om nødvendig for reinen
- Utvide nasjonalparken til å omfatte mer av villreinens leveområder og endre landskapsvernområder for å ivareta villrein.

Mye brukte sommerbeiter:

- Stenge Lågaros turisthytte med tilhørende stisystem
- Endre dagsturismen fra Mogen for å redusere ferdsel til Gjuvsjøen og til Stordalsbu
- Speilvendingsprinsipp for ulike friluftformer i hele området som per i dag er lite regulert og har stort skadepotensiale: Padling på Kvenna (og eventuelt også andre vassdrag).

**OMRÅDE MELLOM
KVENNA OG SONGA**

LÅGAROS

VEI INN HJERDALEN

BITDALSVEGEN

KROMVIKVEGEN

**HARDANGERVIDDA
TILTAKSPAKKE 3**

- Målområde
- Redusere ferdsel
- Vei
- Område
- Stengt hytte med tilhørende stinett

KART UTARBEIDET AV
 **NORSK
VILLREINSENTER**

10 km

Tiltakspakke 4:

Flaskehalsar:

Regulere/ redusere samlet aktivitet i kjente flaskehalsar som hindrer funksjonelle trekkpassasjer.

Bilveier:

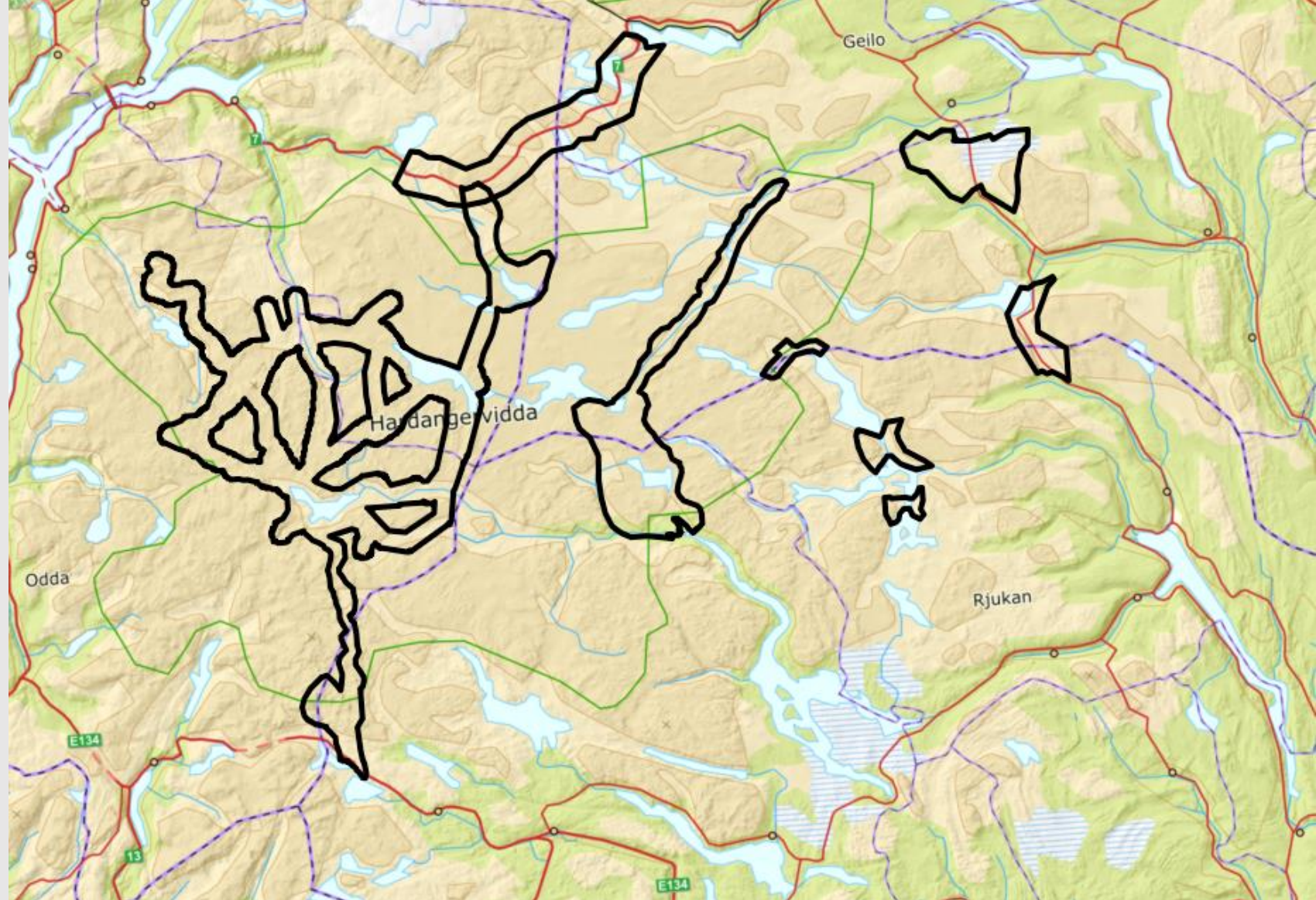
Regulere/ redusere ferdsel på bilveier inn i villreinområdet

Stisegmenter:

Regulere/ redusere ferdsel på enkelte stisegmenter som deler opp villreinområdet.

Stikkaløyper og motorferdselstraseer:

Regulere/ redusere ferdsel på enkelte stikkaløyper og traseer for motorferdsel som deler opp villreinområdet.

Målområde 4: *Ivareta funksjonaliteten i trekk mellom ulike sesongbeiter gjennom året, som tar høyde for variasjoner i populasjons- og klimatiske forhold, mellom år og over tid.*

Tiltakspakke 4: Tiltak for å ivareta funksjonaliteten i trekk mellom ulike sesongbeiter gjennom året, som tar høyde for variasjoner i populasjons- og klimatiske forhold, mellom år og over tid.

Flaskehalsar:

- Fredningssoner for villreinjakt, samt fiske og småviltjakt
- Jegeradferd
- Regulere telting i flaskehalsar
- Vurdere muligheter for reetablering av trekk med landbruer, f.eks:
 - over Mår ved Synken
 - sør for dam på Strengen
 - ved Gravøyn
- Regulere tilkomst med bil og camping (og sykkel) Kalhovd – Synken og Kalhovd - Gvepseborg
- Vinterstengt Imingfjell. Vurdere Skirvedalsvegen – Veggli som alternativ med tunnel.

Bilveier:

- E134; lang tunnel fra Røldal og gjennom Dyrskar, samt ferdselsregulerende tiltak
- Vei inn Imingdalen (Brusetervegen): Begrense kjøring for allmennheten vest for Flåtåe
- Begrense tilgang med sykkel på de veiene der biltrafikk blir regulert
- Overvåke utvikling i bruk og ferdsel på andre veier som er mindre brukt i dag.
- Riksvei 7; Lang tunnel og ferdselsrestriksjoner for å tilrettelegge for villreintrekk
- Riksvei 7 (alternativt); begrense parkering. Vurdere nattestenging og brøyteregime.
- Regulere tilkomst på og bruk av Tinnhølvegen. Tilgang for grunneiere/rettighetshavere.
- Vei Sandsetdalen – Kongsbergseter; Stenging med bom om villrein i området

Tiltakspakke 4: Fortsettelse

Stisegmenter:

- Stenge Torehytta og Hadlaskard turisthytter med tilhørende stisystem
 - Etablere ny sti og ny turisthytte mellom Tyssevassbu og Stavali
- Legge ned stien Besso – Litlos
- Stenge Hellevassbu turisthytte med tilhørende stisystem.
 - Alternativ sti til Litlos via Middalsbu.
- Stenge Lågaros turisthytte med tilhørende stier
- Omlegging av sti ved Havfoss
- Fjerne parallelle stier (sti- og løypeplan)

Stikkaløyper og motorferdsestraseer:

- Redusere/regulere innfallsporter vinterstid
- Sonert motorferdsel; kjøring frem til ca. 1. april i vest og etter 1. april i øst.
- Begrense kvisting og hytter; i øst frem til ca. 1. april og i vest fra ca. 1. april
- Regulering av oppkjørte skiløyper (sti- og løypeplan)

VINTERBEITE PÅ NORDSIDA AV RV7

IMINGDALEN

IMINGFJELL

SANDSETDALEN – KONGSBERGSETER

KALHOVD – SYNKEN

SKIRVEDALSVEGEN
– VEGGLI

GVEPSEBORG – KALHOVD

SKARE – REINSNOS

E134

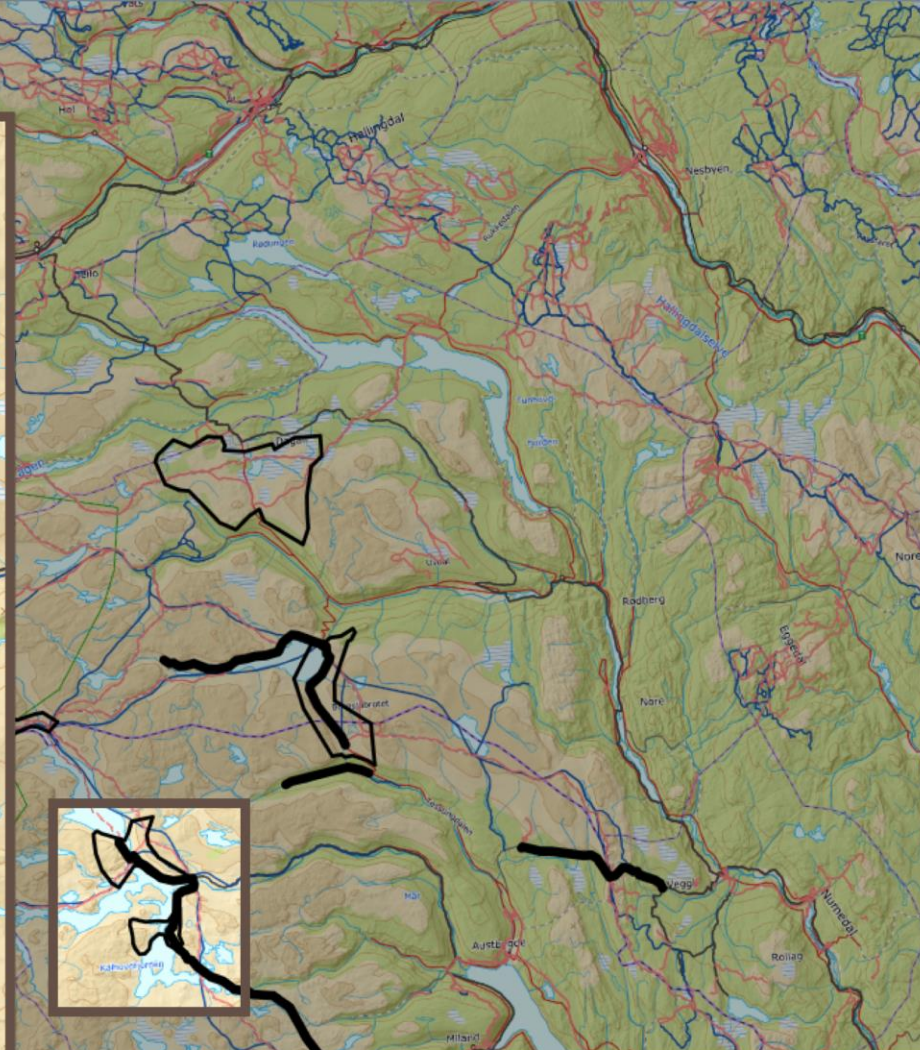
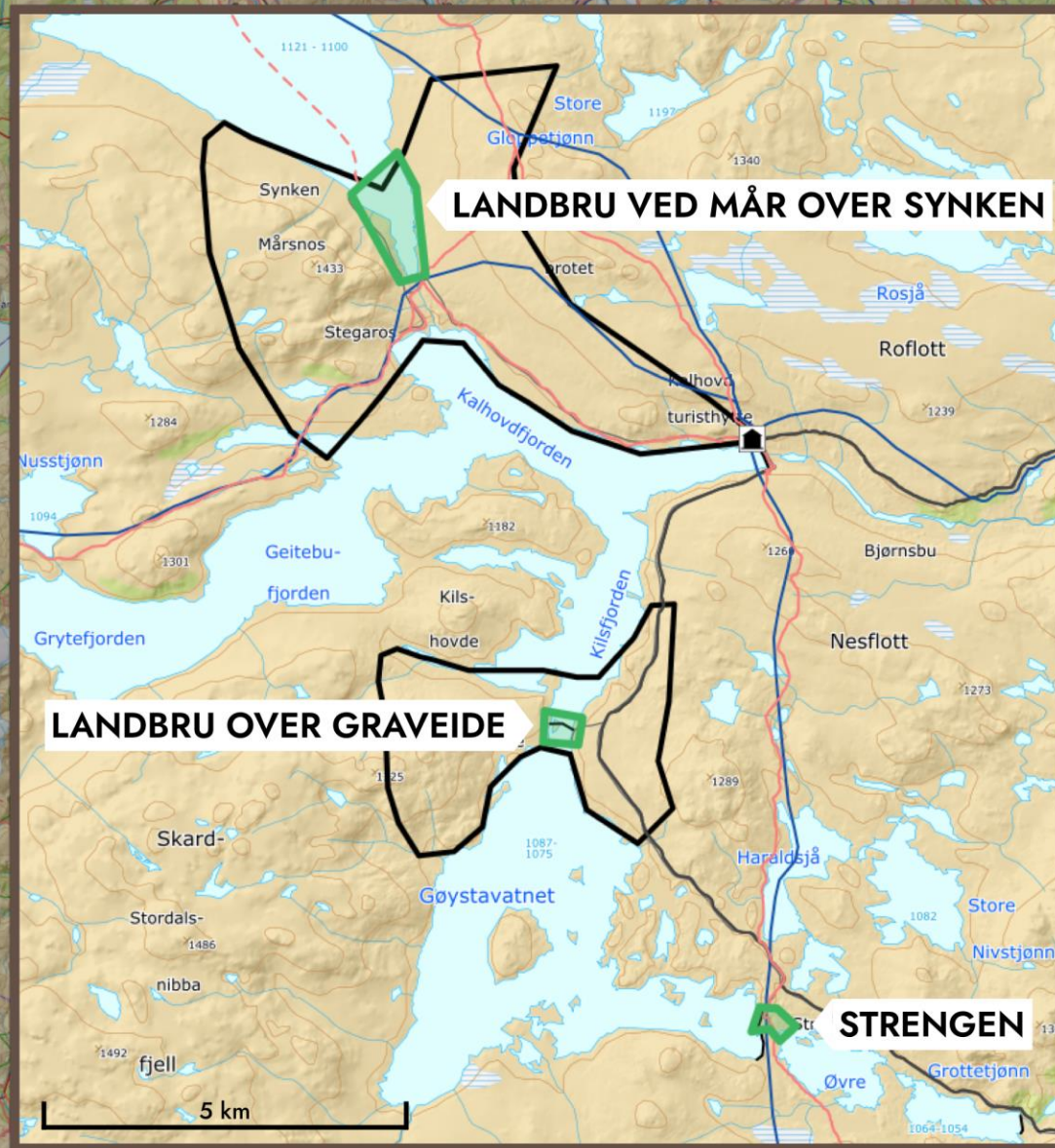
HARDANGERVIDDA
TILTAKSPAKKE 4
Veier

- Målområde
- Vei
- Område

KART UTARBEIDET AV
NORSK
VILLREINSENTER

10 km

**HARDANGERVIDDA
TILTAKSPAKKE 4
Landbroer**

- Målområde
- Vei
- Landbru

KART UTARBEIDET AV

10 km

Tiltakspakke 5:

Flaskehalsar i jaktperioden:

Gi reinen tilgang til større areal og fri passasje over flaskehalsar i jaktperioden.

Hvile i jaktperioden:

Gi reinen mer tid til beiting og hvile i jaktperioden.

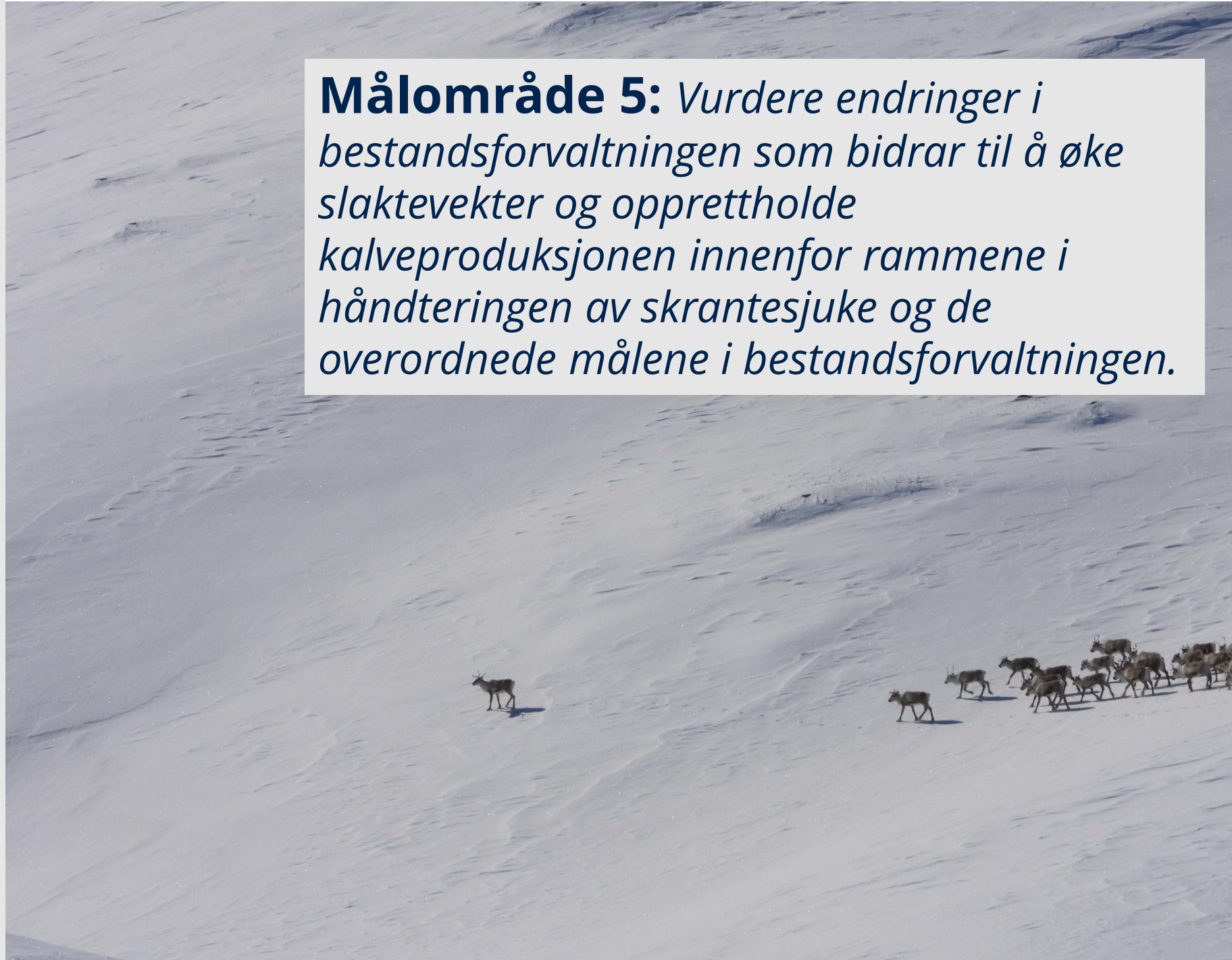
Helsestatus:

Gjøre tiltak for å bedre helsestatus for bestanden; herunder parasittbelastning, smittereduserende tiltak m.m.

Struktur:

Gjøre tiltak for å bedre måleparameter som handler om strukturen i bestanden.

Målområde 5: *Vurdere endringer i bestandsforvaltningen som bidrar til å øke slaktevekter og opprettholde kalveproduksjonen innenfor rammene i håndteringen av skrantesjuka og de overordnede målene i bestandsforvaltningen.*

Tiltakspakke 5: Tiltak i bestandsforvaltningen som bidrar til å øke slaktevekter og opprettholde kalveproduksjonen innenfor rammene i håndteringen av skrantesyke og de overordnede målene i bestandsforvaltningen.

Flaskehalsar i jaktperioden:

- Videreutvikle bruk av jaktfredingssoner, som:
 - Eidfjord – Ullensvang
 - Skjerhøl
 - Havfoss
 - Bjønnavatnet
 - Mårsnos
 - Stordalsbu (Hola)
 - Andre?

Hvile i jaktperioden:

- Nattefredning i jakta
- Jegeradferd/Jegeropplæring
- Styring av motorferdsel i jaktperioden

Kondisjon og helsestatus:

- Fortsatt oppfølging av salteplasser etter soneforskriften §6
- Prøveinnsamling fra villrein for å undersøke parasittbelastning
- Selektivt jaktuttak av små dyr

Struktur i bestanden:

- Øke andelen voksen bukk (når situasjonen med skrantesyke tillater det)

Overordnet tiltakspakke for å bedre tilstanden i Hardangervidda villreinområde

- Målretta informasjon om villreinhensyn til brukere av Hardangervidda
- Revisjon av rammeverk for verneområdeforvaltningen (Verneforskrift, forvaltningsplan og besøkstrategi).
- Ny forvaltningsmodell for Hardangervidda nasjonalpark og styrke forvaltning og oppsyn
- Revisjon av overordnet rammeverk (motorferdsellov (f.eks longline), friluftslav, annet relevant lovverk. Tydeligere regelverk for å styre ikke motorisert ferdsel enten i friluftslav eller naturmangfoldloven)
- Digital plattform for motorferdsel; søknad, tildeling, rapportering og statistikk
- Endre løyvepraksis for å samordne og styre motorferdselen i hele villreinområdet. Gjennomgang av forvaltningspraksis for motorferdsel
- Fullføre arbeidet med sti- og løyveplan for Hardangervidda med føringer fra tiltaksplan
- Generelt speilvendingsprinsipp knytta til ulike aktiviteter (hundspann, kiting, fatbike, padling, drone ++) og ferdselsformer (inkl tilkomst på veier inn i villreinområdet); Aktivitet er i utgangspunktet forbudt, med mindre det er åpnet for det.
- Rullering av kommuneplanens arealdel for å innarbeide regional plan, gjøre planvask mtp. villreinhensyn og opprette hensynssoner villrein.
- Oversende innspill fra arealforvaltningsgruppen til fylkeskommunene (regional plan) og Klima- og miljødepartementet (stortingsmelding) for oppfølging/vurdering.

Innspill før oversending

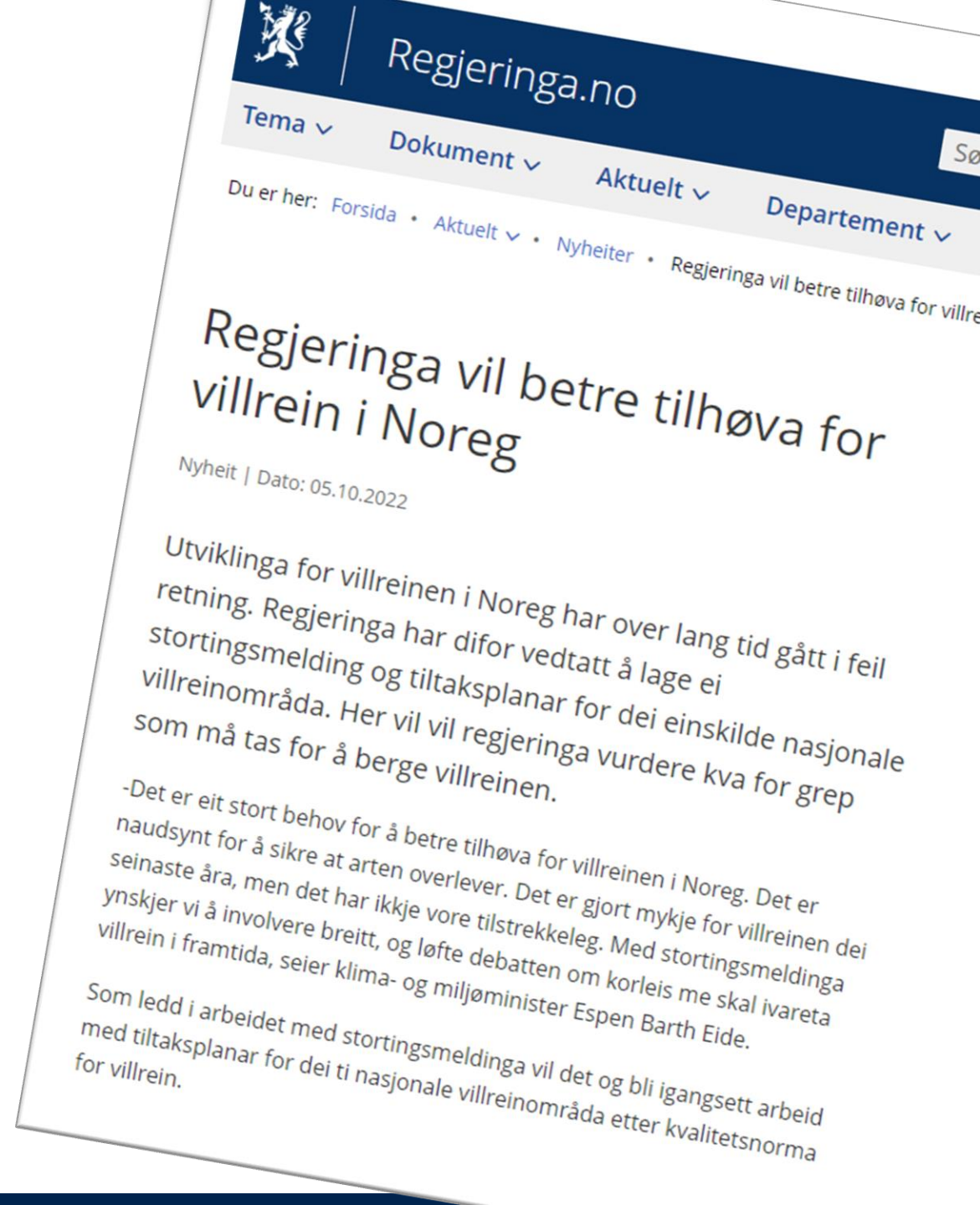
Prosjektgruppe i hovedsak enige om hovedlinjer

Innspill før 15. November til olav.haaverstad@statsforvalteren.no eller lena.romtveit@villrein.no på mangler, feil eller lignende

Utkast til tiltaksplan skal på høring senere.

Videre prosess

- 1. desember 2023 - frist for å levere utkast til tiltaksplan til Miljødirektoratet
- Videre behandling i Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet
 - Tiltaksplanene skal sendes på høring ila. 2024
- Oppfølging av tiltak kan begynne før planen er godkjent.
- Stortingsmelding ila. 2024.
- Tiltak som innebærer ny politikk / lovendringer etc. kan tas med inn i arbeidet med stortingsmelding for villrein.

Agenda for møtet

- 14.00 – 14.10: Velkommen og innledning v/Gunhild Dalaker Tuseh hos Statsforvalteren i Oslo og Viken
- 14.10 – ca 15.00: Gjennomgang av arbeidet med utkast til tiltaksplan og forslag til tiltakspakker v/Olav Thøger Haaverstad, Statsforvalteren og Lena Romtveit, Norsk villreinsenter sør
- 15.00 – 15.10: Pause
- 15.10 – 15.45: Spørsmål og innspill
- 15.45 – 16.00: Oppsummering og avslutning